

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านโนนฝรั่ง หมู่ 3

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

พ.ศ. 2544

บทคัดย่อ

วีระศักดิ์ คำพิทักษ์ : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านโนนฝรั่ง หมู่ 3

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์อดิชาติ วงศ์กอบलग, 98 หน้า

ในการจัดทำการศึกษาวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่ากระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านโนนฝรั่ง หมู่ 3 บรรลุเป้าหมายตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดไว้หรือไม่ เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านโนนฝรั่ง หมู่ 3 และระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัด ซึ่งกำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติซึ่งกำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ในการทำวิจัยจะใช้หลักการชีพพีโมเดลเพื่อเป็นการกำหนดขอบเขตให้กับการทำวิจัย ในการทำวิจัยมีขั้นตอนการทำงานคือต้องทำการศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบบริบทชุมชน 1-12 เป็นตัวแบบและเครื่องมือในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ นอกจากนี้ก็ยังมี การสังเกตจากการที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมกองทุนหมู่บ้านและการประชุมชมหมู่บ้าน และการศึกษาหาข้อมูลจากข้อมูลทุติยภูมิ เช่นระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นต้น สุดท้ายนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกตการที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมชมหมู่บ้านและการศึกษาค้นคว้าจากข้อมูลทุติยภูมิมารวบรวมและวิเคราะห์

จากการวิจัยสรุปว่ากระบวนการจัดการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบรรลุตามเป้าหมาย 5 ประการ คือ มีการจัดตั้งกองทุน มีกลุ่มอาชีพเกิดขึ้น สามารถพัฒนาภูมิปัญญาเพื่อเสริมสร้างศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น สำหรับปัจจัยด้านบวกที่มีผลต่อการส่งเสริมการบริหารจัดการเงินกองทุน คือ ภูมิปัญญาชาวบ้าน การมีผู้นำที่เข้มแข็ง และความสามัคคี สำหรับปัจจัยด้านลบคือ การขาดความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

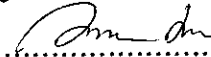
ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

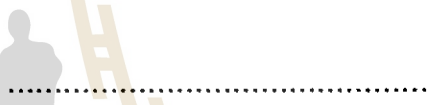
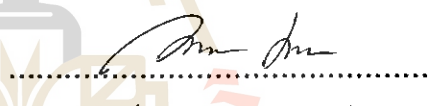
อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์อติชาติ วงศ์กอบลาภ)

กรรมการสอบ

(อาจารย์คร.ธีรสุด สุขกำเนิด)
(อาจารย์แสงดาว เจียมกระโทก)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

.....
(รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)
คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีทางสังคม

วันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2545

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ บุคคลและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และในด้านการดำเนินงานวิจัยอาทิเช่น

- อาจารย์ อติชาติ วงศ์กอบลาภ ,อาจารย์แสงดาว เลียบกระ โทก อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- คณาจารย์ประจำสาขาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ
- พัฒนาชุมชนอำเภอเมืองนครราชสีมา ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติงานในพื้นที่ และการสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
- นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลหัวทะเล ประธานกองทุนหมู่บ้านหนองสองห้อง หมู่ 10 ที่ได้ให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกในหมู่บ้านทุกคน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์กรอกแบบสอบถามและให้ข้อมูลด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดียิ่ง

ท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การสนับสนุนและส่งเสริมทางการศึกษา เป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

นายวีระศักดิ์ คำพิทักษ์

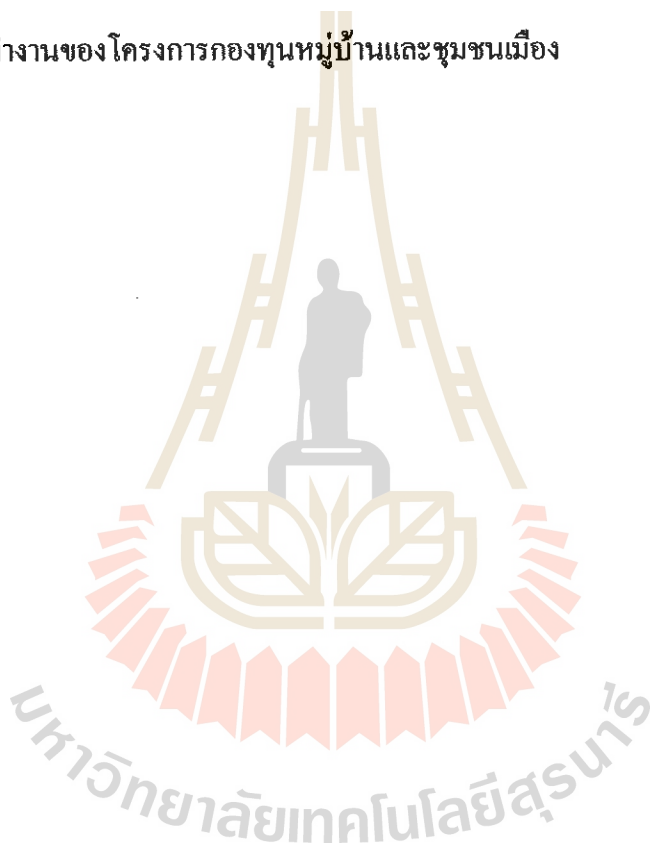
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญแผนภูมิ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ	2
3. กรอบแนวคิดและทฤษฎี	2
4. วิธีดำเนินการ	3
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	4
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	5
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	6
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	7
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	7
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	8
7. หลักการประเมินแบบ “ชีพโมเดล”	10
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	12

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการและประเมินโครงการ	
1. รูปแบบการประเมิน	13
2. กลุ่มเป้าหมาย	14
3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน	15
4. ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล	16
5. การประเมินบริบท	17
6. การประเมินปัจจัย	20
7. การประเมินกระบวนการ	22
8. การประเมินผลผลิต	27
9. ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A	31
10. ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B	31
11. การเก็บรวบรวมข้อมูล	33
12. การวิเคราะห์ข้อมูล	34
บทที่ 4 ผลการติดตามประเมินโครงการ	
1. ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทระดับประเทศ	35
2. ตอนที่ 2 ผลวิเคราะห์ระดับท้องถิ่น	37
3. ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับบุคคล	45
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	48
2. วิธีการดำเนินงาน	48
3. ผลการดำเนินงาน	49
4. อภิปรายผล	49
5. ข้อเสนอแนะ	51
บรรณานุกรม	52
ภาคผนวก ก	53
ภาคผนวก ข	56

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1. แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของ สต๊าฟเฟิลบีม	11
2. ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	30

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ตารางตัวชี้วัดข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล การประเมินบริบท	17
2. ตารางตัวชี้วัดข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล การประเมินปัจจัย	20
3. ตารางตัวชี้วัดข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล การประเมินกระบวนการ	22
4. ตารางตัวชี้วัดข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล การประเมินผลผลิต	27
5. โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรของหมู่บ้าน โนนฝรั่ง หมู่ 3	39
6. ความเข้มแข็งของชุมชนกองทุนหมู่บ้าน โนนฝรั่ง หมู่ 3	47

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลที่จะช่วยแก้ไข ปัญหาสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรม ด้วยมั่นใจว่าจะช่วยลดปัญหาความยากจน และนำไปสู่การสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนและเป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น อีกทั้งยังเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ความยากจนของประชาชนในชนบทและ ชุมชนเมืองคือ การไม่มีเงินทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนา อาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย ความจำเป็นต้องมีการนำทุนเข้าไปในแหล่งเงินทุน เพื่อให้ คนในชุมชนมีโอกาสนำเงินเหล่านี้มาเลี้ยงชีพในสภาวะปกติ แต่มิใช่เป็นการให้เปล่า เป็นที่มาของ นโยบายจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาทของรัฐบาลและถือเป็นนโยบายที่ สำคัญยิ่ง ในการต่อสู้กับปัญหาความยากจนในประชากรส่วนใหญ่ของประเทศที่กำลังเผชิญอยู่

การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองประชาชนก็จะ ได้มีโอกาสใช้ภูมิปัญญาและเพื่อ สร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อีกทั้งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้กระจายสู่หมู่บ้านและชุมชนเมืองทั่วประเทศ 74,881 กองทุน มีทั้งที่จัดตั้งแล้วเสร็จและได้รับ โอนเงินเข้ากองทุนฯ และได้ดำเนินการปล่อยเงินกู้ ไปแล้ว และบางหมู่บ้านบางชุมชนยังไม่สามารถจัดตั้งได้จะด้วยอุปสรรคใดก็ตาม ซึ่งโครงการกอง ทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองใช้เงินเป็นจำนวนถึง 74,881 ล้านบาท ดังนั้นเพื่อจะทราบว่ากองทุนหมู่บ้าน โนนฝรั่ง หมู่ 3 ต.ห้วยทะเล อ.เมือง จ.นครราชสีมา ได้บริหารจัดการกองทุนฯ บรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของรัฐบาลมากน้อยเพียงใด ผู้วิจัยซึ่งมีโอกาสได้เข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่ จึงได้จัดทำการประเมินกองทุนหมู่บ้าน โนนฝรั่ง โดยเขียนเรียบเรียงเป็น “สารนิพนธ์” (Substantive Report) เพื่อแสดงให้เห็นความสำเร็จและจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงกองทุนหมู่บ้าน โนนฝรั่งและเพื่อ เป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้วิจัยในด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ

1. เพื่อศึกษาว่ากระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านโนนฝรั่ง หมู่ 3 บรรลุเป้าหมายตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดไว้หรือไม่
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของการบริหารการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านโนนฝรั่ง หมู่ 3 และระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัด ซึ่งกำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

กรอบแนวคิดและทฤษฎี

ในการศึกษาเรื่องของกองทุนหมู่บ้าน ก็มีหลากหลายแนวคิดและทฤษฎีที่ผู้ทำการวิจัยจะสามารถเลือกใช้ในการประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เช่น

แนวคิดการประเมินของโพรวัส (Provus's Discrepancy Evaluation) ที่กล่าวว่า การประเมินเป็นการกำหนดกฎเกณฑ์ มาตรฐาน และการค้นหาช่องว่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อใช้เป็นตัวชี้วัดข้อบกพร่องของโครงการ และนำรูปแบบการประเมินความสอดคล้องที่เป็นกระบวนการของการเปรียบเทียบความแตกต่างของผลการปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริงกับ มาตรฐานที่กำหนดขึ้นทุกขั้นตอน และจะมีการพิจารณาความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับมาตรฐาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานของโครงการให้มีประสิทธิภาพ

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสคริพเวน (Scriven's Evaluation Ideologies and Model) ที่ได้กำหนดความหมายของการประเมิน “การประเมินเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล การตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ในการประเมิน”

แนวคิดและรูปแบบการประเมินอัลคิน (Alkin's Concept of Evaluation) “การประเมิน” ตามความหมายของอัลคิน คือ กระบวนการคัดเลือก การประมวลผลข้อมูล และการจัดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอข้อมูลต่อผู้มีอำนาจการตัดสินใจ หรือใช้ข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการเลือกการดำเนินการโครงการ

จะเห็นได้ว่า มีแนวคิดและทฤษฎีให้เลือกใช้อย่างมากมาย แต่กรอบความคิดทฤษฎีหรือต้นแบบทางความคิดที่ผู้จัดทำสารนิพนธ์ใช้ในการประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในครั้งนี้ได้แก่ ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซีพีพีโมเดล” (CIPP Model) ตามที่กำหนดไว้ใน หลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

C ย่อมาจาก Context คือ บริบทของหน่วยระบบ เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน

I ย่อมาจาก Input คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ เช่น เงินกองทุน 1 ล้านบาท

P ย่อมาจาก Process คือ กระบวนการของหน่วยระบบ เช่น การจัดทำระเบียบกองทุน

P ย่อมาจาก Product คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ เช่น จำนวนสมาชิกกองทุน

วิธีการดำเนินการ

ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้รับมอบหมายให้ได้ไปปฏิบัติงานที่กองทุนหมู่บ้าน โนนฝรั่ง หมู่ 3 ต.หัวทะเล อ.เมือง จ.นครราชสีมา โดยวิธีการดำเนินการทำงานมีดังนี้

ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจในเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อที่จะได้ทราบแนวทางในการปฏิบัติงาน

ขั้นที่ 2 ทำความรู้จักชาวบ้านที่อยู่ในหมู่บ้านเช่น ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกองทุนหมู่บ้านรวมไปถึงสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อสร้างความสนิทสนมและความเชื่อใจจากชาวบ้าน

ขั้นที่ 3 ใช้แบบบริบทชุมชน 1-12 เป็นตัวแบบในการเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ และการสังเกต จากการที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุม กองทุนหมู่บ้านและการประชาคมหมู่บ้าน และการศึกษาหาข้อมูลจากข้อมูลทุติยภูมิ เช่นระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นต้น

ขั้นที่ 4 รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต การที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการประชาคมหมู่บ้านและจากการศึกษาค้นคว้าจากข้อมูลทุติยภูมิ เพื่อสรุปข้อมูลที่ได้มา เพื่อจัดทำสารนิพนธ์ต่อไป

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง นำไปใช้ในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

2. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและถูกต้อง เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

3. ได้ดัชนีชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามนโยบายที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติกำหนด

4. ทำให้ได้รับความรู้และขั้นตอนในการทำการวิจัยอย่างเป็นระบบ และรู้วิธีการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ชุมชนเพื่อสร้างมวลชนสัมพันธ์

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติของรัฐบาล ซึ่งมีพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตรเป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีนโยบายเร่งด่วนเพื่อเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและการพัฒนาความคิดริเริ่ม การแก้ไขปัญหาและการเสริมสร้างศักยภาพด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพและรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้วยตัวเอง

นโยบาย

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ได้แถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพเสริม และสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชน และวิสาหกิจขนาดเล็กร่วมกัน

หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ คือ

1. ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้งความพร้อมของคนและครัวเรือน การควบคุมดูแลตนเองในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนสังคมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองเอง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารหมู่บ้าน กองทุนอาชีพ กองทุนสวัสดิการ ฯลฯ

2. การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน ทั้งในส่วนเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกับกองทุนทางสังคมของชุมชนและกองทุนที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้น เพื่อให้กองทุนดังกล่าวมีการบริหารจัดการที่สอดคล้องกัน

3. การปฏิรูประบบราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้าน ชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา การพัฒนาเป็นของหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยส่วนราชการเป็นผู้สนับสนุนในด้านวิชาการและด้านการจัดการกองทุน

4. การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการพึ่งพาตนเอง เพื่อความ โปร่งใสและประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง

3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศในอนาคต

5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544

2. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544

หมวดที่ 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยจะกล่าวถึงการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การประชุมคณะกรรมการ การปฏิบัติหน้าที่ เป็นต้น

หมวดที่ 2 สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กล่าวถึง สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านว่ามีหน้าที่ในการปฏิบัติงานอย่างไร

2.2 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้าน แบ่งออกเป็นหมวดต่างๆดังนี้

หมวดที่ 1 ข้อความทั่วไป

หมวดที่ 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

หมวดที่ 3 คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวดที่ 4 คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด

หมวดที่ 5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวดที่ 6 กองทุนและสมาชิกกองทุน

หมวดที่ 7 การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวดที่ 8 การทำบัญชีและการตรวจสอบ

หมวดที่ 9 บทเฉพาะกาล

3.แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เนื่องจากกระบวนการคัดเลือกจะต้องเป็นไปตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ที่กล่าวว่า

ข้อ 41 ในวาระเริ่มแรกในส่วนของหมู่บ้าน ให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้านครัวเรือนละหนึ่งคน เพื่อเปิดเวทีชาวบ้านในการดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุนจากผู้ที่มิคุณสมบัติตามข้อ 17 โดยมีคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนสนับสนุนให้การเลือกสรรดำเนินไปด้วยความโปร่งใส บริสุทธิ์ ยุติธรรม

4.แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆ ดังนี้

- (1) จำนวนประชากรในหมู่บ้าน
- (2) จำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน
- (3) รายได้เฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้าน
- (4) การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนว่ามีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- (5) ความรู้ ประสบการณ์ และความมั่นใจการบริหารกองทุนของคณะกรรมการกองทุน
- (6) ระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้าน
- (7) การมีส่วนร่วมของชาวบ้านหรือสมาชิกในการจัดการกองทุน
- (8) การปฏิบัติของสมาชิกตามระเบียบ และข้อบังคับกองทุน

5.ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง “บ้านโนนฝรั่ง” หมู่ที่ 3 ต.ห้วยทะเล อ.เมือง จ. นครราชสีมา มีดังนี้

หมวดที่ 1 ข้อความทั่วไป กล่าวถึงการให้คำนิยามของคำต่างๆ ที่เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน เช่น “กองทุนหมู่บ้าน” หมายถึง กองทุนหมู่บ้าน บ้านโนนฝรั่ง หมู่ที่ 3 ตำบลห้วยทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

“หมู่บ้าน” หมายถึง หมู่บ้านโนนฝรั่ง หมู่ 3 ตำบลห้วยทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

“คณะกรรมการกองทุน” หมายถึง คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านโนนฝรั่ง หมู่ที่ 3

หมวดที่ 2 ว่าด้วยคุณสมบัติของสมาชิก กล่าวถึงคุณสมบัติต่างๆของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน บ้านโนนฝรั่ง หมู่ 3

หมวดที่ 3 ว่าด้วยการถือหุ้น/การฝากสัจจะ/การรับฝาก

หมวดที่ 4 ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านโนนฝรั่ง หมู่ที่ 3

- หมวดที่ 5 ว่าด้วยการพ้นจาก การดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
 หมวดที่ 6 ว่าด้วยการประชุมคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้านโนนฝรั่ง หมู่ที่ 3
 และการประชุมสมาชิกฯ
 หมวดที่ 7 ว่าด้วยการกู้ยืมกองทุนหมู่บ้าน โนนฝรั่ง หมู่ที่ 3
 หมวดที่ 8 ว่าด้วยการจัดทำบัญชี และตรวจสอบทะเบียนบัญชี

6.การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้นคณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน ดังนี้

หมวด 7 การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีรายละเอียดที่สำคัญดังนี้

ข้อ 30 สมาชิกตามข้อ 18 (3) ที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้ โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

ข้อ 31 คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่ง ไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท

ข้อ 32 ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ตามคำขอทั้งหมดหรือบางส่วน ให้บันทึกความเห็นในแบบการขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงิน ตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้กู้และธนาคารทราบโดยเร็ว

ข้อ 33 คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะ เป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

ข้อ 34 ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก โดยคำนึงถึงจารีตประเพณีและสภาพเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหลัก และปิดประกาศอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนดังกล่าวอย่างเปิดเผย

ข้อ 35 การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้กู้ชำระให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา

ข้อ 36 ในกรณีที่ผู้กู้ทำผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบหรือข้อบังคับที่กอง

ทุนกำหนดไว้อย่างแน่นอนสำหรับจำนวนที่ขาดหรือค้างชำระ เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้

ข้อ 37 ในกรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงินหรือเมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้กู้นำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุอันสมควร ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที

ส่วนระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง “ บ้านโนนฝรั่ง หมู่ที่ 3 ” มีเกณฑ์สำหรับพิจารณาเงินกู้ดังนี้

หมวดที่ 7 ว่าด้วยการกู้ยืมกองทุนหมู่บ้าน “บ้าน โนนฝรั่ง หมู่ที่ 3” มีรายละเอียดที่สำคัญ ดังนี้

ข้อ 28 สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน บ้าน โนนฝรั่ง หมู่ที่ 3 ที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านฯ ต้องจัดทำคำขอกู้ โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ พิจารณาเงินกู้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนหมู่บ้านฯ กำหนด

ข้อ 29 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ มีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้ไม่เกิน 20,000 บาท/ราย

ข้อ 30 ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ มีมติอนุมัติเงินกู้ตามคำขอหรือบางส่วน ให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงิน ตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารทราบโดยเร็ว

ข้อ 31 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้าน โนนฝรั่ง หมู่ที่ 3 อาจเรียกหลักประกันเงินกู้จากผู้กู้ ไม่ว่าจะเป็นบุคคล หรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์ที่กองทุนหมู่บ้านกำหนด

ข้อ 32 ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้าน โนนฝรั่ง หมู่ที่ 3 กำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตราร้อยละ 6/ปี และอัตราดอกเบี้ยเงินฝากในอัตราร้อยละ 2/ปี

ข้อ 33 การกำหนดระยะเวลาที่ชำระเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้าน โนนฝรั่ง หมู่ที่ 3 พิจารณาตามความเหมาะสม โดยให้คำนึงถึงสภาพความเป็นไปได้ของวัตถุประสงค์ในการขอกู้ของผู้กู้เป็นหลัก และการชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย ให้ผู้กู้ชำระให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี นับแต่วันที่ทำสัญญา

ข้อ 34 ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บ้าน โนนฝรั่ง หมู่ที่ 3 ดำเนินการตรวจสอบสาเหตุที่แท้จริง หากพบว่าเกิดจากเหตุอันสุดวิสัยของผู้กู้ให้คณะกรรมการดำเนินการผ่อนผันตามที่เห็นสมควร แต่หากพบว่าเกิดจากการจงใจของผู้กู้ ให้คณะกรรมการ ดำเนินคดีกับผู้กู้ทันที

ข้อ 35 ในกรณีที่ผู้กู้ได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงิน หรือเมื่อมีหลักฐานอันควรที่เชื่อได้ว่าผู้กู้นำเงินไปใช้นอกวัตถุประสงค์ โดยปราศจากเหตุผลอันควรให้คณะกรรมการ มีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกเงินกู้คืน พร้อมดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบซิฟฟ์โมเดล

แนวความคิดรูปแบบการประเมิน CIPP ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) ในหนังสือชุดวิชาการประเมินเพื่อการพัฒนา, 2545:89-91 มีดังนี้

สตัฟเฟิลบีม กล่าวว่า “การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” ซึ่งสตัฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนของการประเมิน เป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ

และสตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินว่า รูปแบบการประเมินแบบซิฟฟ์ (CIPP Model) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็น ปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมิน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร เช่น จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินโครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

นอกจากนี้ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

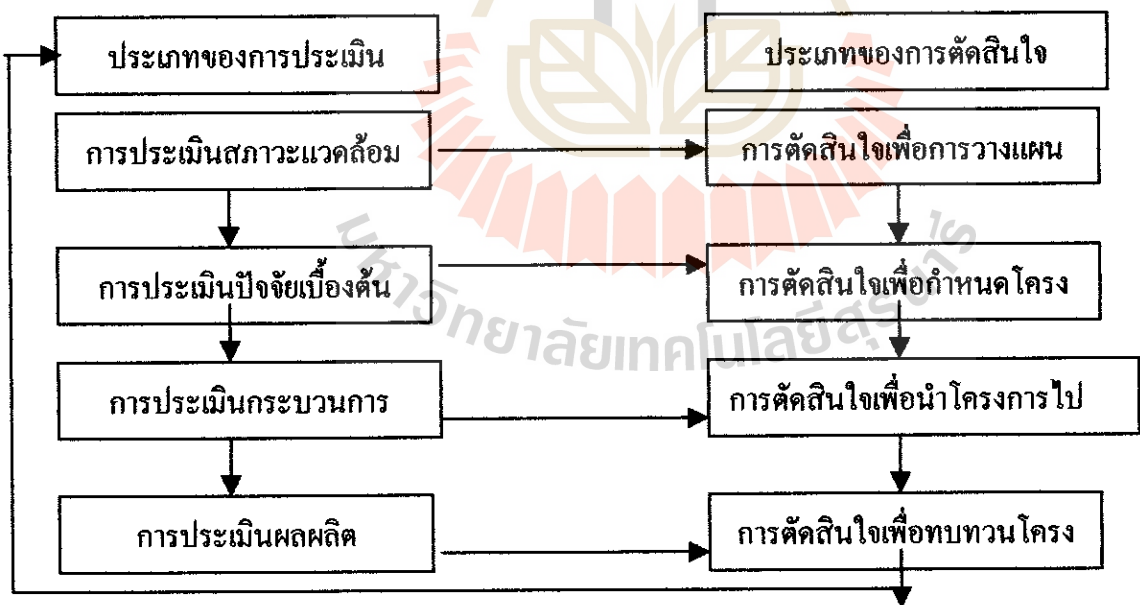
1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planing Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ล้มเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

และสตีฟเฟิลบิม ได้นำเสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจและประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจ ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสตีฟเฟิลบิม

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์บริบท (Context Analysis) เป็นการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมาย ศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนคติของประชาชน
2. วิเคราะห์ปัจจัยเบื้องต้น (Input Analysis) เริ่มต้นนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสถาบันการศึกษา ประชาสัมพันธ์และประกาศรับสมัครบัณฑิตเพื่อเข้าร่วมโครงการ
3. วิเคราะห์กระบวนการของโครงการ (Process Analysis) จัดทำหลักสูตรการศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ จัดตั้งคณะกรรมการอำนวยการคณะกรรมการดำเนินการในส่วนกลางและระดับจังหวัด เพื่อทำหน้าที่ประสานงาน ดำเนินงานให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ให้บัณฑิตศึกษาทั้งในสถาบันการศึกษา และปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ โดยใช้แบบสอบถาม (บร.1 - บร.12) ในการเก็บข้อมูลคณาจารย์นิเทศก์ ติดตามและนิเทศก์ ช่วยเหลือนักศึกษาในพื้นที่การปฏิบัติงานและนักศึกษาต้องรายงานผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแก่คณาจารย์นิเทศก์
4. วิเคราะห์ผลของโครงการ (Output Analysis) เมื่อสิ้นสุดโครงการแล้วจำนวนเงินกองทุน 1 ล้านบาทยังอยู่ บัณฑิตที่ว่างงานมีรายได้ เป็นผู้สำเร็จการฝึกอบรม ซึ่งจะได้รับการประกาศนียบัตรบัณฑิต หลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ โดยใช้ชุมชนเป็นห้องเรียนมีการเรียนรู้ ปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ ซึ่งจะมีประสบการณ์จริงนำไปใช้ในการทำงานต่อไป และกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีการบริหารจัดการกองทุนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ การติดตามประเมินผลและส่งเสริมการพัฒนา นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นการสร้างเสริมกิจกรรมของนโยบายที่มีอยู่ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และจำนวนรายงานผลความก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องและรายงานผลการวิจัยในรูปของสารนิพนธ์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในครั้งนี้จะเป็นการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน บ้านโนนฝรั่ง หมู่ที่ 3 ต.หัวทะเล อ.เมือง จ.นครราชสีมา ซึ่งผู้จัดทำสารนิพนธ์ ได้เข้าไปปฏิบัติงานอยู่ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2544 จนกระทั่ง สิงหาคม 2545 โดยมีวิธีการดำเนินการประเมินดังนี้

ตอนที่ 1 รูปแบบการประเมินและเครื่องมือ

การประเมินโครงการเป็นการประเมินเชิงระบบ (System Approach) ซึ่งมีนักประเมินหลายคนได้สร้างรูปแบบการประเมินเพื่อนำไปใช้ในการประเมินโครงการ ได้แก่ Scriven , Stake และ Stufflebeam

1. รูปแบบการประเมินของสคริฟเวน (Scriven's Evaluation Ideologies and Model) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการตัดสินใจใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล และกำหนดตัวชี้วัดมีการสร้างแนวคิดรูปแบบผสมผสานระหว่าง ไทเลอร์ และ ครอนบาค เข้าด้วยกันซึ่งจำแนกได้ 2 ประเภท คือ

1.1 การประเมินโดยยึดเป้าหมายเป็นหลัก ซึ่งจะเป็นการประเมินระหว่างดำเนินการเพื่อหาข้อดีและข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินโครงการ พิจารณาในการตัดสินใจคุณค่าด้วย

1.2 การประเมินที่ไม่ยึดเป้าหมายเป็นหลัก เป็นการประเมินที่ไม่มุ่งเฉพาะผลผลิตที่เกิดขึ้น ตามเป้าหมายเท่านั้น แต่จะนำผลกระทบอื่น ๆ มาพิจารณาในการตัดสินใจคุณค่าด้วย

นอกจากนี้สคริฟเวนยังได้จำแนกการประเมินตามสิ่งที่ประเมินออก เป็น การประเมินคุณค่าภายใน เป็นการประเมินคุณค่าของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับโครงการ และการประเมินความคุ้มค่า เป็นการประเมินในส่วนที่ผลของการดำเนินโครงการมีต่อผู้รับบริการจากโครงการ

2. รูปแบบการประเมินของสแตก (Stake's Concepts and Model of Evaluation) สแตกได้กล่าวถึงการประเมิน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งที่หลากหลายแล้วนำมาจัดให้เป็นระบบที่มีความหมายในการประเมิน ซึ่งได้กำหนดการประเมินออกเป็น 2 มิติคือ

2.1 มิติที่เป็นสิ่งนำ การปฏิบัติ และผลผลิต

2.2 มิติที่เป็นส่วนการบรรยายสภาพที่เกิดขึ้นจริงที่สามารถสังเกตได้ และการตัดสินใจเชิงประเมิน

3. รูปแบบการประเมินชีพของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อการตัดสินใจการตัดสินใจ โดยได้จำแนกขั้นตอนของการประเมินออกเป็น 3 ขั้นตอน

1. กำหนดหรือระบุข้อมูลที่ต้องการ
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ

รูปแบบที่ประยุกต์ใช้ในการประเมินครั้งนี้ คือ ชิพป์โมเดล (CIPP Model) ตามกรอบความคิดทฤษฎีที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 1 ซึ่งประกอบด้วย การประเมิน 4 องค์ประกอบทั้งระดับหมู่บ้าน และระดับรายบุคคล (ผู้กู้) ดังนี้

3.1 การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)

3.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกระบวนการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)

3.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)

3.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)

2. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลสำหรับการประเมิน ได้แก่ ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบ้านโนนฝรั่ง หมู่ 3 ซึ่งมีสถานภาพและบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ รวมทั้งข้าราชการ เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

2.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน 11 คน
2.2 สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน 187 คน
- สมาชิกที่ได้รับอนุมัติให้กู้	จำนวน 80 คน
- สมาชิกทั่วไป	จำนวน 48 คน

3. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ประเมิน

3.1 วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

- 1.1 การสังเกตและบันทึกการสังเกตและบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปด้านต่างๆ ของหมู่บ้าน ตลอดจนการสังเกตและบันทึกขณะร่วมกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม
- 1.2 การสัมภาษณ์การสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่ม ตลอดจนรายบุคคลในหมู่บ้าน โดยใช้แบบรายงานต่างๆ (ปร.)
- 1.3 การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน
- 1.4 การศึกษาเจาะลึกรายกรณี จากสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้จำนวน 80 รายที่มีวัตถุประสงค์การกู้แตกต่างกัน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบรายงานต่างๆ (ปร.) และแบบเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อใช้ในการสังเกตและการสัมภาษณ์ มีดังนี้

- ปร. 1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน
- ปร. 2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน (จากส่วนกลาง)
- ปร. 3 แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- ปร. 4 แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน
- ปร. 5 แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- ปร. 6 แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- ปร. 7 แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของ

ประชาชน

- ปร. 8 โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
- ปร. 9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์
- ปร. 10 แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน
- ปร. 11 แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี
- ปร. 12 การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน
- ปร. 13 แบบสัมภาษณ์เพิ่มเติม

ตอนที่ 2 ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล

2. ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล

2.1 ตัวชี้วัดในการกำหนดตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์กำหนดตัวชี้วัดตามกรอบการประเมินแบบซีพีพีโมเดล (CIPP Model) ดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 1

2.1.1 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการบริหารการจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้
(หน่วยระบบ A) ได้แก่

2.1.1.1 ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)

2.1.1.2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)

2.1.1.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)

2.1.1.4 ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indication)

2.1.2 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย (หน่วยระบบ B) ได้แก่

2.1.2.1 ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)

2.1.2.2 ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)

2.1.2.3 ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)

2.1.2.4 ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indication)

แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล

จากกรอบความคิดทฤษฎีที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 1 เมื่อนำมากำหนดเป็นตัวชี้วัดแหล่งข้อมูล และวิธีเก็บข้อมูลของการประเมิน ทั้ง 4 องค์ประกอบได้แก่ บริบท ปัจจัย กระบวนการและผลผลิต ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้ดูแลราย) ดังนี้

2.2.1 การประเมินบริบท มีรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
C1-ประวัติความเป็นมาหมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> ที่มาของชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน คนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งหมู่บ้านอพยพมาจากที่ไหน และเหตุใดจึงอพยพมา สภาพเดิมทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน มีสภาพอย่างไร อาชีพเดิม (อาชีพหลัก/ รอง) คืออะไร อาชีพเดิมที่เลิกทำแล้วคืออะไร เพราะอะไรจึงเลิกทำ อาชีพใหม่ที่เพิ่มขึ้น การเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณูปโภค มีประมาณ พ.ศ. ไດ (ถนน, ไฟฟ้า, ประปา) 	<ol style="list-style-type: none"> ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน ผู้นำกลุ่มอาชีพ ข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้ว 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 ศึกษาจากเอกสาร
C2 - สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> ลักษณะที่ตั้งหมู่บ้าน อาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านอื่น แผนที่หมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> ข้อมูลจากเอกสาร หมู่บ้านผู้นำชุมชน 	<ol style="list-style-type: none"> ศึกษาจากเอกสาร สังเกต สัมภาษณ์
C5 - โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร	<ol style="list-style-type: none"> จำนวนและสภาพของโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน, ไฟฟ้า, ประปา, โทรศัพท์, หอกระจายข่าว, ศาลาประชาคม ฯลฯ จำนวนและสภาพทรัพยากร เช่น ป่าไม้ แหล่งน้ำ ฯลฯ ที่เป็นสาธารณประโยชน์ 	<ol style="list-style-type: none"> ผู้นำชุมชน หมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 สังเกต

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
C6 - ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่ม และภูมิปัญญาท้องถิ่น	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเภทผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ 2. กลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน (จำนวนสมาชิก, ทุนของกลุ่ม, กิจกรรมกลุ่ม, ปีก่อตั้ง) 3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่างๆ (ชื่อ, อายุ, ความเชี่ยวชาญ) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้นำชุมชน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. สังเกต
C7 - โครงการพัฒนาที่ผ่านมา	<ol style="list-style-type: none"> 1. โครงการของภาครัฐ 2. โครงการของภาคเอกชน 3. โครงการที่ชาวบ้านทำขึ้นเอง (ชื่อโครงการ/ กิจกรรมของโครงการ) (ย้อนหลัง 5 ปี) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้นำชุมชน 2. ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง 3. ข้อมูลที่บันทึกไว้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. ศึกษาจากเอกสาร 3. สังเกต
C8 - ความเข้มแข็งของชุมชน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความสามัคคี 2. ความซื่อสัตย์ 3. การช่วยเหลือกัน 4. การยกย่องคนทำความดี 5. โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม 6. จำนวนครอบครัวที่มีอาชีพเลี้ยงตัวได้ 7. ครอบครัวที่อบอุ่น รักใคร่ปรองดอง 8. การรวมกลุ่ม 9. การประชุม/เสวนาสม่ำเสมอ 10. การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส 11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม 12. การจัดทำแผนงานแก้ปัญหาชุมชน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ชาวบ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.2 ครั้งที่ 1 (มาจากข้อมูลดิบสัมภาษณ์ 30 ครัวเรือน)
ระดับรายบุคคล			
C9 - อาชีพเดิม	<ol style="list-style-type: none"> 1. อาชีพหลัก/รอง 2. ผลการประกอบอาชีพเดิม (เพียงพอต่อการเลี้ยงครอบครัว หรือ ไม่) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่ม

	3.ปัญหาอุปสรรคในการประกอบอาชีพ		เดิม
C10 – สมาชิกในครอบครัว	1. สมาชิกในครอบครัวและรายละเอียด เช่น จำนวน , อายุ , สถานภาพ สมรส , ระดับการศึกษา , ความสัมพันธ์กับหัวหน้า	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C11 – สภาพการอยู่อาศัย	1. มีบ้านเป็นของตนเองหรือไม่ ถ้าไม่มีพักอาศัยอย่างไร	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต
C12 – รายได้ของครอบครัว	1. รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ความเพียงพอของรายได้ต่อรายจ่าย	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C13 – หนี้สินของครอบครัวก่อนกู้เงินกองทุน	1. จำนวนหนี้สินที่มีอยู่ก่อนกู้เงินกองทุน 2. สาเหตุของการมีหนี้สิน 3. แหล่งเงินกู้	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

2.2 การประเมินปัจจัย มีรายละเอียดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัย

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
I1 – นโยบาย ระเบียบ แนวทาง ปฏิบัติ	1. รายละเอียดของระเบียบสำนัก นายกฯ 2. รายละเอียดของระเบียบกอง ทุนฯ	1. ระเบียบสำนักนายกฯ 2. ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	1. ศึกษาจากเอกสาร
I2 – การประชาสัมพันธ์(เอาหมู่บ้านเป็นที่ตั้งว่าข่าวสารมาแบบไหน โดยใช้สื่อแบบใด)	1. ช่วงเวลาที่มีการประชาสัมพันธ์ 2. ประเภทสื่อในการประชาสัมพันธ์ 3. ความทั่วถึงในการประชาสัมพันธ์ 4. เนื้อหาในการประชาสัมพันธ์	1. ผู้นำชุมชน 2. ชาวบ้าน 3. ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง 4. ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน 5. เอกสารประชาสัมพันธ์	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต 3. ศึกษาจากเอกสาร
I3 – คณะอนุกรรมการระดับอำเภอที่เกี่ยวข้อง	1. จำนวนคณะอนุกรรมการ 2. องค์ประกอบคณะอนุกรรมการ 3. วัตถุประสงค์การภาคประชาชน 4. การปฏิบัติหน้าที่	1. พัฒนาชุมชน 2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
I4 - คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. จำนวน 2. คุณสมบัติ 3. วิธีการได้มา 4. การพ้นจากตำแหน่ง 5. ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง	1. คณะกรรมการกองทุน 2. หมู่บ้าน 2. ะเบียนกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร
I5 - การเตรียมความพร้อมการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้าน	1. วิธีการในการเตรียมความพร้อม 2. เนื้อหาในการเตรียมความพร้อม 3. จำนวนครั้งในการเตรียมความพร้อม 4. หน่วยงาน/ องค์กร ที่ทำหน้าที่ในการเตรียมความพร้อม	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ส่วนราชการ 3. ชาวบ้าน 4. ผู้นำชุมชน	1. สัมภาษณ์ชาวบ้านตามแบบ บร.3, บร.9 (จากข้อมูลดิบ 30ครัวเรือน) 2. สัมภาษณ์คณะ

			กรรมการกองทุนหมู่บ้าน
I6 - เงินกองทุน 1 ล้านบาท	1. วันที่ได้รับอนุมัติ 2. การเก็บรักษาเงิน	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์
I7 - เงินทุนสะสม อื่นๆ	1. ประเภท/ จำนวน/ ที่มา และ การเก็บรักษา เงินทุนสะสม อื่นๆ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
I8 - บัญชีคองทุน	1. ประวัติส่วนตัว ชื่อ, วุฒิการศึกษา, อายุ, เพศ, ภูมิลำเนา, สถานภาพสมรส, ความสามารถพิเศษ (ถ้ามี) 2. บทบาทหน้าที่	1. บัญชีคองทุนหมู่บ้าน 2. คู่มือนักศึกษา	1. ศึกษาตนเอง 2. ศึกษาจากเอกสาร
I9 - จำนวนเงินกู้ที่ ได้รับอนุมัติ	1. จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11
I10 - จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้	1. จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้ 2. ที่มาของเงินทุน	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
I11 - วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ	1. วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11
I12 - สถานที่ วัสดุอุปกรณ์และวัตถุดิบในการประกอบอาชีพ	1. สถานที่ในการประกอบอาชีพ 2. วัสดุอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ 3. วัตถุดิบในการประกอบอาชีพ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์
I13 - ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ	1. ความรู้และทักษะที่มีอยู่	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
I14 - จำนวนแรงงาน	1. จำนวนแรงงานที่ใช้ในการประกอบอาชีพ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

2.3 การประเมินกระบวนการ มีรายละเอียดตามตารางที่ 3
ตารางที่ 3 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
PC1 - การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. กระบวนการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 2. ผู้มีส่วนในการจัดทำ 3. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุน 3. ระเบียบกองทุน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติมจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้าน
PC2 - การจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน	1. กระบวนการในการจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน 2. ผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำ 3. ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์
PC3 - ระบบบัญชีกองทุน	1. จำนวนบัญชีที่จัดทำ (จำนวนเล่ม) 2. ชื่อบัญชี เช่น บัญชีลูกหนี้ บัญชีเงินสัจจะ 3. ความเป็นปัจจุบัน 4. ผู้จัดทำ 5. ปัญหา อุปสรรคในการจัดทำ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีกองทุน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
PC4 - กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน			
PC4.1 - การ รับสมัคร	1. ช่วงเวลาในการรับสมัครและ เหตุผล 2. ค่าธรรมเนียมการรับสมัครและ เหตุผล 3. ขั้นตอนการรับสมัครและเหตุ ผล 4. คุณสมบัติผู้สมัครและเหตุผล 5. ปัญหาอุปสรรค	1.คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2.ระเบียบกองทุน หมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์จากคณะ กรรมการกองทุน หมู่บ้าน 3. ศึกษาจากเอกสาร
PC4.2 - การหมด สมาชิกภาพ	1. การหมดสมาชิกภาพและเหตุ ผล	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุน หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม จากคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 3. ศึกษาจากเอกสาร
PC4.3 - ประเภท สมาชิก	1. การกำหนดประเภทสมาชิก และ เหตุผล		
PC4.4 - การ ทำทะเบียนสมาชิก	1. ความเป็นปัจจุบันในการจัดทำ 2. ปัญหาอุปสรรค	1.คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2.เอกสารด้าน ทะเบียนสมาชิก	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC5 - กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน			
PC5.1 - ขั้นตอนการ ขอกู้	1. ขั้นตอนในการขอกู้ 2. เอกสารประกอบการขอกู้ 3. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการ 2. สมาชิกกองทุน 3. ระเบียบกองทุน 4. เอกสาร โครง การการขอกู้	1.สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
PC5.2 - การคัดเลือกผู้กู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกและเหตุผล 2. วิธีการคัดเลือกและเหตุผล 3. ปัญหาอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PC5.3 - การโอนเงินให้ ผู้กู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขั้นตอนในการโอนเงิน 2. ปัญหาอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้ 3. หลักฐานการโอนเงิน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC5.4 - การรับชำระหนี้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขั้นตอนในการรับชำระหนี้ 2. ปัญหาอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ส่งเงินคืน 3. เอกสารส่งเงินคืน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์
PC6 - การส่งเสริมการใช้เงินกู้			
PC6.1 - การแนะนำวิธีการทำธุรกิจ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้แนะนำ 2. ประเด็นในการแนะนำ 3. วิธีการแนะนำ 4. จำนวนครั้งในการแนะนำ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์
PC6.2 - การช่วยหาตลาด	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ที่ช่วยหาตลาด 2. วิธีในการส่งเสริมการตลาด 3. ปัญหาอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์

		หมู่บ้านที่ได้รับเงิน กู้	
PC7 - การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ที่ทำการตรวจสอบวิธีการตรวจสอบ 2. จำนวนครั้งในการตรวจสอบ 3. ปัญหาอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์
PC8 - การจัดทำรายงานและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเภทรายงานที่จัดทำ 2. ประเภทผลงานที่มีการเผยแพร่ 3. วิธีการเผยแพร่ผลการดำเนินงาน 4. ปัญหาอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกและชาวบ้าน 3. เอกสารการจัดทำรายงาน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต 3. ศึกษาจากเอกสาร
PC9 - การจัดสรรผลประโยชน์	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัดส่วนในการจัดสรรและเหตุผล 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC10 - การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยบัณฑิตกองทุน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเภทเครือข่าย 2. บุคคลที่เข้าร่วมเครือข่าย 3. วิธีการสร้างเครือข่าย 4. ความพึงพอใจของผู้ที่เข้าร่วมเครือข่าย 5. ประโยชน์ที่ได้รับจากเครือข่าย 6. ปัญหาอุปสรรค 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัณฑิตกองทุน 3. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ 2. สังเกตแบบมีส่วนร่วม
ระดับรายบุคคล			
PC11 - การใช้จ่ายเงินกู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. รายละเอียดของการใช้จ่าย 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 2. บัญชีการใช้จ่ายเงิน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.11 2. ศึกษาจากเอกสาร 3. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
PC12 -การหาความรู้เพิ่มเติม	1. วิธีการหาความรู้เพิ่มเติม	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์การเสวนาตามแบบ บร.6
PC13 - การหาตลาด	1. วิธีการหาตลาด 2. ผู้ที่ช่วยเหลือแนะนำในการหาตลาด	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์
PC14 - การทำบัญชีใช้จ่ายเงิน	1. การจัดทำบัญชี (มี/ ไม่มี) 2. ผู้ที่ช่วยเหลือแนะนำการจัดทำบัญชี	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 2. บัญชีการใช้จ่ายเงิน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

4 การประเมินผลผลิต มีรายละเอียดตามตาราง ที่ 4

ตารางที่ 4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
PD1 - จำนวนสมาชิกกองทุน	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนสมาชิกเดิม (ณ วันเริ่มตั้งกองทุน) 2. จำนวนสมาชิกที่มีการเพิ่มขึ้น/ลดลง (31 ก.ค.45) 3. สาเหตุที่สมาชิกเพิ่มขึ้น/ลดลง 	คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ทะเบียนสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 สัมภาษณ์เพิ่มเติม ษาจากเอกสาร
PD2 - จำนวนผู้ได้เงินกู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนครั้งที่มีการอนุมัติให้กู้ 2. จำนวนผู้ยื่นกู้ และผู้ได้รับอนุมัติให้กู้ได้แต่ละครั้ง 3. จำนวนผู้ได้รับอนุมัติให้กู้ต่อจำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด (31 ก.ค.45) 4. จำนวนผู้ได้รับอนุมัติให้กู้ จำแนกตาม บร.4 ข้อ 5 	คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บัญชีคุมลูกหนี้	สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 ศึกษาจากเอกสาร
PD3 - ยอดเงินที่ให้กู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ยอดเงินที่มีผู้มาขอกู้และยอดเงินที่ได้รับอนุมัติแต่ละครั้ง 2. ยอดเงินที่ได้อนุมัติให้กู้ทั้งหมด (31 ก.ค.45) 3. ยอดเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ จำแนกตาม บร.4 ข้อ 5 นับถึง 31 ก.ค.45 	คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บัญชีคุมลูกหนี้	สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 ศึกษาจากเอกสาร
PD4 - จำนวนผู้ชำระคืนตามกำหนด	<ol style="list-style-type: none"> 1. จำนวนผู้กู้ที่ชำระคืนตามกำหนด (31 ก.ค.45) 2. จำนวนผู้กู้ที่ไม่ชำระคืนตามกำหนด (31 ก.ค.45) และเหตุผล 3. การแก้ไขปัญหาเมื่อผู้กู้ไม่ชำระคืนตามกำหนด 	คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บัญชีคุมลูกหนี้	สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 สัมภาษณ์เพิ่มเติม ศึกษาจากเอกสาร

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
PD5 - ยอดเงินที่มี การชำระคืน	1. ยอดเงินกู้ที่มาชำระคืนนับถึง 31 ก.ค.45 จำแนกเป็นเงินต้น, ดอกเบี้ย, ค่าปรับ	คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บัญชีคุมลูกหนี้	สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 ศึกษาจากเอกสาร
PD6 - กองทุน สะสม	1. ยอดเงินกองทุนสะสม แยก ประเภทตาม I7 2. การใช้ประโยชน์จากกองทุน สะสม	คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน บัญชีเงินฝากกองทุน สะสม	สัมภาษณ์ ศึกษาจากเอกสาร
PD7 - การใช้เงิน ตามวัตถุประสงค์	1. จำนวนผู้กู้ที่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์โครงการ 2. จำนวนผู้กู้ที่ใช้เงินไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์โครงการ 3. เหตุผลที่ไม่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์โครงการ	ผู้ตรวจสอบตาม PC7	สัมภาษณ์ผู้ตรวจสอบ
PD8 - ทักษะคิดของ ชุมชนต่อกองทุน	1. ทักษะคิดต่อกรรมการกองทุน หมู่บ้านในเชิงบวก/ลบ 2. ทักษะคิดต่อกองทุน 1 ล้านบาท ในเชิงบวก/ลบ	คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกและชาวบ้าน	สัมภาษณ์ตามแบบ บร.9 สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PD9 - การเกิดเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้(หลังจากทำ PC10)	1. ประเภทเครือข่ายที่เกิดขึ้น 2. กิจกรรมของเครือข่ายที่เกิดขึ้น 3. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดองค์กรเครือข่าย	บัณฑิตกองทุน	รายงานการปฏิบัติงานของบัณฑิตกองทุน (ตัวเอง)
PD10 – การเรียนรู้ เพื่อการพึ่งพาตนเอง	1. ประสบการณ์/ การเรียนรู้จากการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน 2. ประสบการณ์/การเรียนรู้จากการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	สัมภาษณ์ตามแบบ บร.10

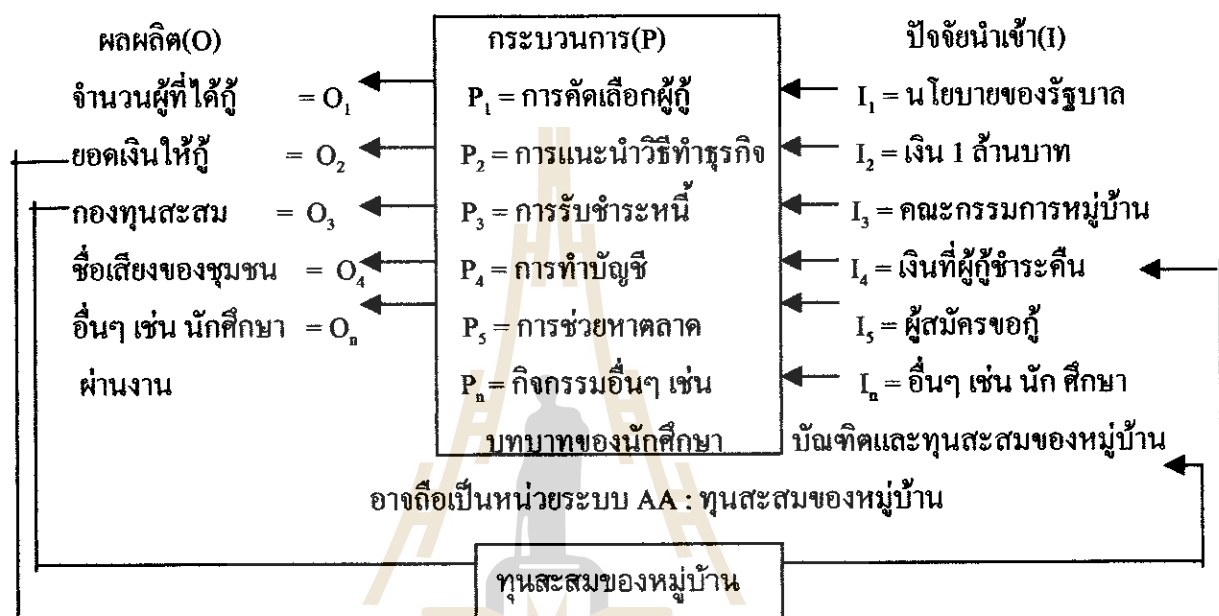
ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
PD11 - ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความสามัคคี 2. ความซื่อสัตย์ 3. การช่วยเหลือกัน 4. ยกย่องคนทำความดี 5. โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม 6. จำนวนครอบครัวที่มีอาชีพเลี้ยงตัวได้ 7. ครอบครัวอบอุ่นรักใคร่ปรองดอง 8. การรวมกลุ่ม 9. การประชุม/เสวนาสมาเสมอ 10. การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส 11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม 	1. สมาชิกและชาวบ้าน	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.2 และ บร.7 (จากข้อมูลดิบ 30 ครัวเรือน) 2. สังเกต
ระดับรายบุคคล			
PD12 - ผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการกู้			
PD12.1 - ผลโดยตรง	1. ผลการใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ	สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	สัมภาษณ์ สังเกต
PD12.2 - ผลโดยอ้อม	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประสิทธิภาพ 2. การยอมรับจากชุมชน 	สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	สัมภาษณ์ สังเกตตาม บร.10

ดังนั้นในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจึงเป็นไปตามกรอบความคิดทฤษฎี “ชีพโมเดล” ซึ่งตารางดังกล่าวนี้จะแสดงองค์ประกอบของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของ “ชีพโมเดล”

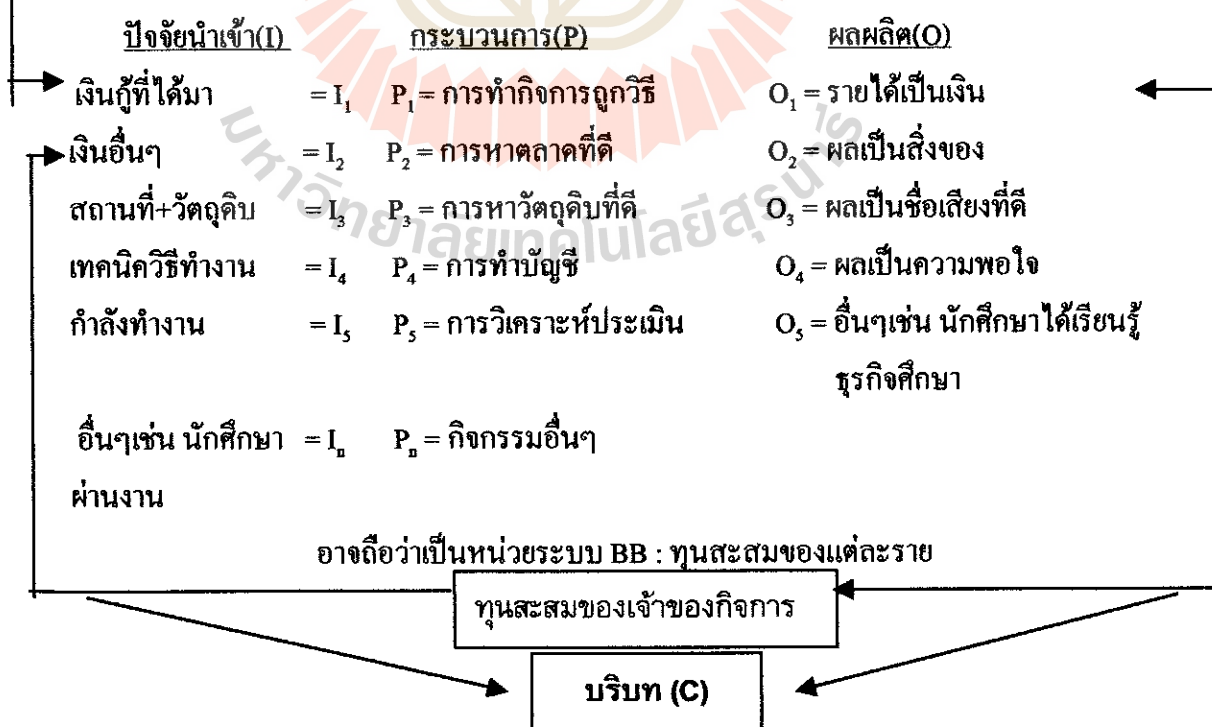
ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การเก็บข้อมูลดังนี้

จำนวนครัวเรือน มากกว่า 100 หลังคาเรือน จะสัมภาษณ์ 100 คน ใน 100 คน จะมีคณะกรรมการกองทุน 11 คน สมาชิกกองทุน 39 คน สมาชิกที่ได้รับกู้ 45 คน ผู้นำชุมชนหรือผู้นำกลุ่มอาชีพ 5 คน รวม 100 คน เท่ากับ 100%

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย($B_1...B_n$)

แผนภูมิที่ 2 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากตารางสามารถแจกแจงตัวชี้วัด ได้ดังนี้

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้รู้ ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) สำหรับตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A เป็นตัวชี้วัดของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ บริบทระดับประเทศและบริบทระดับท้องถิ่น ในสารนิพนธ์ฉบับนี้จะกล่าวถึงเฉพาะบริบทระดับท้องถิ่น

บริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน,สภาพป่าและหนองน้ำ,สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้าน ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ประกอบไปด้วยตัวแปร ตามบร.1 ดังนี้

- ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
- สภาพปัจจุบัน
- ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน
- ด้านวัฒนธรรม

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังนี้

2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

2.2 เงิน 1 ล้านบาท

2.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน

2.4 เงินที่ผู้รู้ชำระคืน

2.5 ผู้สมัครขอกู้

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังนี้

3.1 การคัดเลือกผู้รู้

3.2 การแนะนำวิธีทำธุรกิจ

3.3 การรับชำระหนี้

3.4 การทำบัญชี

3.5 การช่วยเหลือตลาด

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ ตัวแปร

4.1.1 จำนวนผู้รู้

4.1.2 ยอดเงินที่ให้กู้

4.2 ผลกระทบโดยตรง

- 4.2.1 จำนวนผู้กู้ที่ได้เงินกู้
- 4.2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
- 4.2.3 การขยายกิจการของผู้กู้
- 4.2.4 การเกิดกิจการใหม่

4.3 ผลกระทบทางอ้อม

- 4.3.1 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
- 4.3.2 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
- 4.3.3 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด
- 4.3.4 ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย ประกอบด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับตัวชี้วัดระดับประเทศของหน่วยระบบ A

1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งเน้นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นของหน่วยระบบ A

1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะ ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้

- 1.3.1 ความรู้ความสามารถของผู้กู้แต่ละครอบครัว
- 1.3.2 ทรัพย์สินของผู้กู้และครอบครัว
- 1.3.3 หนี้สินธนาคารของผู้กู้
- 1.3.4 หนี้นายทุนนอกระบบ
- 1.3.5 อาชีพหลักของผู้กู้
- 1.3.6 รายได้ของครอบครัว
- 1.3.7 ประสบการณ์ในการดำเนินการ

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้

- 2.1 เงินกู้ที่ได้มา
- 2.2 เงินอื่นๆ
- 2.3 สถานที่ และวัสดุคิบ
- 2.4 เทคนิควิธีทำงาน
- 2.5 กำลังทำงาน

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้

- 3.1 การทำกิจการถูกวิธี
- 3.2 การหาตลาดที่ดี
- 3.3 การหาวัสดุคิบที่ดี
- 3.4 การทำบัญชี
- 3.5 การวิเคราะห์ประเมิน

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

- 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่
 - 4.1.1 รายได้เป็นเงิน
 - 4.1.2 ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ
- 4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)
 - 4.2.1 ผู้กู้ได้ขยายกิจการ
 - 4.2.2 ผู้กู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
- 4.3 ผลกระทบทางอ้อม
 - 4.3.1 ผู้กู้มีการพึ่งตนเอง
 - 4.3.2 ผู้กู้มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน
 - 4.3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการที่ใช้ในการเก็บข้อมูล มีดังนี้

1. การสังเกตและการบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปด้านต่างๆของหมู่บ้านตลอดจนการสังเกตและบันทึกจากการที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งแบบมีส่วนร่วมในกิจกรรมและไม่มีส่วนร่วม
2. การสัมภาษณ์ตามแบบบร.ต่างๆ แบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็นกลุ่มๆดังนี้
 - 2.1 สัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

2.2 ผู้นำและผู้ที่ชาวบ้านให้ความเคารพ

2.3 ผู้นำกลุ่มอาชีพ

2.4 ประชากรภายในหมู่บ้าน

2.5 สมาชิกกองทุนหมู่บ้านทั้งที่ ได้รับเงินกู้จากกองทุนและ ไม่ได้รับเงินกู้จากกองทุน

3.การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากได้ตัวชี้วัดจากหน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และหน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย ผู้ทำการวิจัยก็จะนำตัวชี้วัดมาวิเคราะห์ทีละตัว เพื่อที่จะนำข้อมูลที่วิเคราะห์ได้นั้นมาสรุปเพื่อหาข้อดี ข้อเสีย และผลกระทบต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่เกิดจากตัวชี้วัดมาประเมิน โดยนำข้อมูลในเรื่องเดียวกันมาประมวลเข้าด้วยกันจากนั้นจึงนำมาเรียบเรียงและแยกเป็นประเด็นที่ชัดเจน ซึ่งจะนำเสนอในบทต่อไป

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทระดับประเทศ

1.1 ความยากจนของประเทศ

ปัจจุบันนี้เศรษฐกิจของประเทศไทย ตกต่ำและเกิดวิกฤตเป็นอย่างมาก ทำให้รัฐบาลต้องกู้หนี้ยืมสินจากต่างประเทศเพื่อแก้ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจของไทย แต่ก็เป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุสำหรับประชากรในกลุ่มต่าง ๆ ในภาคเกษตรกรรมนั้นค่อนข้างจะเป็นกลุ่มที่ยากจนและน่าเป็นห่วงอย่างมาก เพราะผลผลิตทางการเกษตรที่ได้มานั้นมีราคาที่ตกต่ำ ทำให้เกษตรกรต้องกู้ยืมทุนจากสถาบันการเงินต่าง ๆ เป็นเหตุให้ประเทศต้องตกอยู่ในความยากจน

1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs)

SME คือ ธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลางโดยย่อมาจาก Small and Medium Enterprises เนื่องจากรัฐเริ่มให้ความสนใจกิจการขนาดเล็กและขนาดกลางมากขึ้น อีกทั้งกระทรวงอุตสาหกรรมก็มีนโยบายที่จะส่งเสริมและสนับสนุนกิจการขนาดกลาง และเล็กอย่างชัดเจนเพราะเห็นว่าเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม โดยมีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมรับผิดชอบอยู่ ทั้งนี้ SME จึงไม่ใช่กิจการในลักษณะเดิม แต่จะต้องมีลักษณะใหม่ คือ เป็นธุรกิจที่สามารถขายได้ในบาทไซน และดอลลาร์ไซน ต้องเป็น SME ที่ผลผลิตมีดีไซน์ และมีคุณภาพที่ตลาด โลกต้องการและยอมรับได้ จะมีความสัมพันธ์ทางการบริหาร การออกแบบ และการผลิตที่เป็นสากลโดยมีหุ้นส่วนผู้บริหารมาจากที่ใดก็ได้ของโลกที่มีทักษะมีเทคโนโลยีมาถ่ายทอดและร่วมเป็น เจ้าของร่วมเสี่ยงจะต้องมีความเข้าใจตลาดของตนอย่างแท้จริง จะต้องมีการปรับผลผลิตให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของตลาด จะต้องลดต้นทุนการผลิตให้ถูกที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยจะต้องไม่มองหาแหล่งเงินทุนในประเทศ เท่านั้น

1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

สภาวะการค้าและการส่งออกของประเทศมีมากในรูปแบบของภาคเกษตรกรรม เช่น การส่งออกข้าว การส่งออกอาหารสัตว์ การส่งออกเสื้อผ้า ซึ่งแต่ละปีการส่งออกสินค้าจำพวกนี้มีมากแต่ก็ไม่มากเท่ากับการรับซื้อสินค้าจากต่างประเทศ เพราะส่วนใหญ่สินค้าที่ซื้อเข้ามาจะเป็นจำพวกสินค้าสิ้นเปลือง เช่น น้ำมันดิบ รถยนต์ ซึ่งแต่ละปีไทยเสียดุลทางการค้ามาก ซึ่งทำให้ส่งผลเสียทางเศรษฐกิจ ดังนั้น ทางที่ดีต้องลดการขาดดุลการค้าโดยการประหยัดเพื่อการซื้อสินค้าจากต่างประเทศจะได้ลดน้อยลงอาจทำให้สภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศลดน้อยลงก็ได้

1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

ปัจจุบันนี้ ประเทศไทย มีสภาพแวดล้อมที่เลวลงเป็นอันมากเนื่องจากว่าคนไทยส่วนใหญ่เห็นแก่ตัว ไม่รู้จักรักษาสมดุลทางธรรมชาติ ยิ่งในเขตเมืองหลวงสภาวะมลพิษทางอากาศยิ่งทวีคูณมาก ผู้คนเป็นโรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจ ทั้งโรคภูมิแพ้ โรคหอบ โรคหืด ฯลฯ และในต่างจังหวัดก็มีการตัดไม้ทำลายป่ากัน บุกรุกที่ป่าสงวน ทำให้อากาศร้อน ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล เมื่อน้ำแล้งก็แล้งจัดถ้าอยากให้ประเทศมีสภาวะเหมือนเดิมทุกคนในประเทศต้องร่วมแรงร่วมใจกันปกป้องและรักษาสมดุลธรรมชาติ และต้องไม่ทำร้ายธรรมชาติกันเหมือนที่เคยเป็นอยู่ในปัจจุบันนี้

1.5 ความเดือนร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

เมื่อเศรษฐกิจตกต่ำ สินค้ามีราคาแพงขึ้น ประชาชนต้องการความอยู่รอดจึงต้องหาหนทางต่าง ๆ โคนการกู้ยืมเงินจากนายทุน และแหล่งเงินกู้จากสถาบันทางการเงินต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบอาชีพ เมื่อเศรษฐกิจไม่ดี ผู้คนก็ไม่มีกำลังในการบริโภคนำเข้าทำให้เกิดการขาดทุนของธุรกิจขนาดเล็ก ทำให้ผู้ที่กู้เงินมาไม่มีเงินคืนทำให้เกิดความเดือนร้อนจากการเป็นหนี้สินของประชาชน

1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท

เมื่อสังคมไทยเปลี่ยนไปจะเกิดผลกระทบตั้งแต่สังคมในเมืองผู้คนต่างเห็นแก่ประโยชน์ของตัวเองเป็นหลัก มีการแก่งแย่งชิงดีกัน สภาวะครอบครัวย้ายมาเป็นครอบครัวเดี่ยวเมื่อเมืองใหญ่คือแหล่งทำมาหากิน ทำให้ผู้คนในชนบทหันเหเข้ามาหางานทำในเมืองกันมากขึ้นเป็น

เหตุให้ท้องถิ่นไม่มีผู้คนอยู่ ทำให้สังคมในท้องถิ่นเกิดการล่มสลาย การเป็นอยู่ของท้องถิ่นเปลี่ยนไป คนหนุ่มสาวในวัยแรงงาน ออกไปหางานทำยังเมืองใหญ่ เหลือไว้แต่เด็กกับคนชรา ที่อยู่อาศัยที่บ้านเพียงลำพัง และจะเกิดการเปลี่ยนแปลงมากยิ่งขึ้น ถ้าสังคมไทยยังเป็นอยู่อย่างนี้

1.7 กำนियมในกระแสวิวัฒนกรรม และสินค้าจากต่างประเทศ

ในปัจจุบันนี้คนไทยเปลี่ยนแปลงการเป็นอยู่อย่างมาก โดยหันมานิยมวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ โดยเฉพาะวัฒนธรรมการกิน , การแต่งตัว , การดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งค่านิยมนี้ทำให้คนไทยต้องเสียดุลทางการค้าจากต่างประเทศเป็นอย่างมาก เพราะต้องนำเข้าสินค้าบางประเภทสิ่งเหล่านี้เป็นวัฒนธรรมที่ผิด ๆ ถ้าคนไทยมองย้อนกลับมาและใช้ชีวิตเหมือนเดิม ที่ปู่ย่าเราได้ปฏิบัติกันมานาน ประเทศไทยก็คงไม่เป็นหนี้สินต่างประเทศมากมายขนาดนี้ก็ได้

ตอนที่ 2 ผลการประเมินบริบทระดับท้องถิ่น

หลังจากผู้ทำสารนิพนธ์ได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัดต่างๆ ซึ่งประยุกต์จากรูปแบบการประเมินแบบชีพีต์ ดังกำหนดรายละเอียดไว้ในบทที่ 3 เมื่อนำมาวิเคราะห์โดยจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการครั้งนี้ ผลการวิเคราะห์ห้ ออกได้เป็น 3 ตอนดังนี้

1. สภาพทั่วไปของบ้าน โนนฝรั่ง หมู่ที่ 3
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับรายบุคคล

แต่ละตอนมีรายละเอียดตามลำดับต่อไปนี้

1 สภาพทั่วไปของบ้าน โนนฝรั่ง หมู่ 3 (ใช้ข้อมูลจากตัวชี้วัด C1-C6)

1.1 ประวัติความเป็นมา (C1)

บ้าน โนนฝรั่ง หมู่ 3 เดิมเมื่อก่อนเล่ากันว่าก่อนที่จะมีผู้คนมาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนนั้น พื้นที่บริเวณนี้มีดินฝรั่งจำนวนมาก แล้วมีผู้คนเข้ามาสร้างบ้านเรือนอยู่ มีชีวิตการเป็นอยู่ที่เรียบง่าย และได้ตั้งชื่อหมู่บ้านแห่งนี้ว่าบ้าน โนนฝรั่ง เพราะมีดินฝรั่งจำนวนมาก

1.2 การขยายตัวของประชากร(C2)

ปัจจุบันหมู่บ้าน โนนฝรั่ง หมู่ 3 ต.หัวทะเล อ.เมือง จ.นครราชสีมา มีจำนวน 345 ครัวเรือน ประชากรชาย 436 คน ประชากรหญิง 511 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 947 คน

1.3 ทำเลที่ตั้ง (C3)

บ้านโนนฝรั่ง หมู่ 3 เป็นหมู่บ้านที่มีขนาดเล็กอยู่กันอย่างเรียบง่ายต่างคนต่างช่วยกันทำมาหากินตามอาชีพของตน ส่วนใหญ่จะทำสวนผักมากบริเวณหมู่บ้านอยู่ห่างจากหมู่บ้านอื่นไม่ไกลนักสามารถเดินไปมาหาสู่กันได้โดยไม่ต้องใช้รถ สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน โนนฝรั่ง มีดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับ ถนน ราชสีมา - จักราช
ทิศใต้	ติดกับ หมู่บ้านหนองสองห้อง หมู่ 4
ทิศตะวันออก	ติดกับ บัวหลวงแลนด์
ทิศตะวันตก	ติดกับ หมู่บ้านหนองสองห้องเหนือ หมู่ 10

1.4 ระบบสาธารณูปโภค (C4)

บ้านโนนฝรั่ง หมู่ 3 ถือว่าอยู่ใกล้เมืองมาก สาธารณูปโภคครบครัน การคมนาคมสะดวก สายบ มีสถานีอนามัยประจำหมู่บ้าน และมีแหล่งน้ำที่สำคัญของหมู่บ้าน ดังนี้

บ่อน้ำบาดาล	2	บ่อ
สระน้ำ	2	สระ

1.5 ประเพณี (C5)

บ้านโนนฝรั่ง หมู่ 3 จากความสัมพันธ์ในอดีตมีการอพยพมาจากที่เดียวกันจะมีความสัมพันธ์เหมือนเครือญาติ อยู่กันอย่างเรียบง่าย

ด้านประเพณี ชาวบ้านโนนฝรั่ง มีประเพณีที่สืบทอดมาช้านานได้ถือปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ซึ่งชาวบ้านให้ความสำคัญกับงานประเพณี ไม่เปลี่ยนแปลงสำหรับงานประเพณีที่สำคัญดังนี้

เดือนมกราคม	ทำบุญประเพณี ฉลองวันขึ้นปีใหม่
เดือนเมษายน	ทำบุญประเพณี วันสงกรานต์มีประเพณีรดน้ำดำหัว
เดือนพฤษภาคม	ทำบุญประเพณี ฉัตรมงคล, พิษุมงคล, วันวิสาขบูชา
เดือนกรกฎาคม	ทำบุญประเพณี ทำบุญวันเข้าพรรษา
เดือนสิงหาคม	ทำบุญประเพณี จุดเทียนชัยถวายพระพร
เดือนตุลาคม	ทำบุญประเพณี วันออกพรรษา, ใ้บาดตรเทโว
เดือนธันวาคม	ทำบุญประเพณี ส่งท้ายปีเก่า ต้อนรับปีใหม่

1.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม (C6)

ประชากรในบ้านโนนฝรั่ง หมู่ 3 มีครัวเรือน 345 ครอบครัวย มีบ้าน 254 หลังคาเรือน มีประชากรทั้งหมด 947 คน ชาย 436 คน และหญิง 511 คน ซึ่งสามารถแยกประชากรออกได้ดังนี้ คือ

ประชากรวัย	1 วัน – 3 ปีเต็ม	จำนวน	25	คน
	3 ปี 1 วัน – 6 ปีเต็ม	จำนวน	28	คน
	6 ปี 1 วัน – 12 ปีเต็ม	จำนวน	55	คน
	12 ปี 1 วัน – 14 ปีเต็ม	จำนวน	59	คน
	15 ปี 1 วัน – 18 ปีเต็ม	จำนวน	73	คน
	18 ปี 1 วัน – 50 ปีเต็ม	จำนวน	611	คน
	50 ปี 1 วัน – 60 ปีเต็ม	จำนวน	57	คน
	60 ปี 1 วัน ขึ้นไป	จำนวน	32	คน

ประชากรในหมู่บ้านมีคนพิการ รวม 3 คน ไม่สามารถประกอบกิจการเช่นบุคคลปกติได้ แต่ได้รับการดูแลจากครอบครัวอย่างใกล้ชิด อาชีพของประชากรในบ้านโนนฝรั่ง หมู่ 3 คือ รับจ้าง 165 ครอบครัวย ค้าขาย 43 ครอบครัวย รับราชการ 16 ครอบครัวย ซึ่งส่วนใหญ่แล้วอาชีพหลักก็คือรับจ้าง เช่น รับจ้างใช้แรงงาน โรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น

กลุ่มที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่จะมีที่ดินทำกินเป็นของตนเองไม่มากนักเพราะส่วนใหญ่ได้ทำการซื้อขายเพื่อจัดสร้างบ้านจัดสรรไปบ้างแล้ว จำนวนที่ดินโดยเฉลี่ย 1 – 5 ไร่ ที่เป็นของตนเองทำการเกษตร มีเพียง 1 ครอบครัวย ในสภาพปัจจุบันในหมู่บ้านได้มีร้านค้าจำนวน 18 ร้านมีการจ้างแรงงานในหมู่บ้านเฉลี่ย 42 คน มีโรงสี 1 โรง มีการจ้างงาน 2 คนสุขภาพอนามัยภายในหมู่บ้านโรคที่เจ็บป่วยที่ได้อุบัติขึ้นมากก็คือโรคไข้เลือดออกและเมื่อเจ็บป่วยชาวบ้านก็จะทำการไปรักษาที่สถานอนามัยประจำตำบล แต่เมื่อมีอาการที่หนักก็จะเข้าไปทำการรักษาที่โรงพยาบาลในตัวอำเภอหรือในตัวเมืองสำหรับภาษาที่เป็นภาษาพูดของชาวบ้านคือ ภาษาไทยโคราช เนื่องจากคนในหมู่บ้านส่วนใหญ่มีเชื้อสายไทยโคราชในด้านโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรมีดังนี้

ทรัพยากร	จำนวน
รถยนต์ / รถมอเตอร์ไซด์	120 / 220
ไฟฟ้า / น้ำประปา	254 / 254
คู่อื่น / พัดลม / เครื่องปรับอากาศ	254 / 300 / 50
หม้อหุงข้าวไฟฟ้า / ทีวีสี / โทรศัพท์(บ้าน)	254 / 254 / 15
หอกระจายข่าว / ภาชนะเก็บน้ำฝน	1 / 254
ส้วมที่ถูกสุขลักษณะ	254

ตารางที่ 5 โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรของหมู่บ้านโนนฝรั่ง หมู่ 3

1.7 ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่ม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

บ้านโนนฝรั่ง หมู่ 3 มีผู้นำชุมชนคือ นายมานพ แสงจันทร์ เป็นประธานชุมชน และเป็นประชาสัมพันธ์หมู่บ้านชุมชนบ้านโนนฝรั่ง มีคณะกรรมการหมู่บ้าน 10 คน นายจรูญ ทวีคุณ เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและเหรัญญิก นายสิงโต ฟากโคกสูง เป็นประธานฝ่ายเงินกู้กลุ่มออมทรัพย์ ส่วนคณะกรรมการหมู่บ้านและ ชุมชนด้านต่าง ๆ ดังนี้ นายเฉลิมศักดิ์ กิจโกศล เป็นเลขาธิการกลุ่มออมทรัพย์ นางสาวนิตยา แป้นทะเล เป็นคณะกรรมการและอสม. นางชม วงษ์สุวรรณ เป็นเป็นคณะกรรมการและอสม. นายคมกริช มีปิยะเลิศ และนายเฉลิม ขวดแก้วทะเล เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล นายสัมพันธ์ ช่องกลาง เป็นผู้สื่อข่าวสาธารณสุข

ในหมู่บ้านมีการรวมกลุ่มด้วยกันที่เห็นเด่นชัด คือ กลุ่มเงินออมทรัพย์เพื่อการผลิต ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2544 สมาชิกภายในกลุ่มมี 160 คน ปัจจุบันมีเงินกลุ่ม 68,670 บาท ในปัจจุบันไม่ค่อยได้มีการรวมกลุ่มกันนัก เนื่องจากสมาชิกบางคนไปรับจ้างเป็นลูกจ้าง โรงงานอุตสาหกรรม ส่วนภูมิปัญญาท้องถิ่นของหมู่บ้านโนนฝรั่ง ก็มีผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญ หรือเป็นผู้เฒ่าในด้านต่างๆ ดังนี้คือ

ด้านเกษตรกรรม

1. นางชม	วงษ์สุวรรณ	อายุ	42	ปี	มีความเชี่ยวชาญด้านการเพาะเห็ด
2. นายช่วย	ปลั่งกลาง	อายุ	67	ปี	มีความเชี่ยวชาญด้านการเลี้ยงไก่พื้นบ้าน
3. นางสาวสัมพันธ์	ช่องกลาง	อายุ	40	ปี	มีความเชี่ยวชาญด้านการเพาะเห็ด

ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน

1. นายเฉลิมศักดิ์	กิจโกศล	อายุ	47	ปี	มีความเชี่ยวชาญด้านการบัญชี
2. นางสุดใจ	กั้งทะเล	อายุ	53	ปี	มีความเชี่ยวชาญด้านการเพาะเห็ดขาย

2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A (หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้)

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1. นโยบายของรัฐบาล เกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านพบว่าชาวบ้านส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลพอสมควร เพราะได้มีการประชาสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง ได้ข้อมูลจากการสอบถามและการสัมภาษณ์

2. เงิน 1 ล้านบาท คือเงินที่รัฐบาลจัดสรรให้เป็นเงินหมุนเวียนภายในหมู่บ้านเพื่อประกอบอาชีพ เพิ่มรายได้ให้ครอบครัว และพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ดีขึ้น

3. คณะกรรมการหมู่บ้าน คือตัวแทนที่ชาวบ้านตั้งขึ้นเพื่อบริหารงานการจัดการกองทุนหมู่บ้าน มีดังนี้

1. นายมานพ	แสงจันทร์	ประธานกองทุน
2. นายสิงห์โต	ฟากโคกสูง	รองประธาน
3. นายเฉลิมศักดิ์	กิจ โภศถ	เลขานุการ
4. นายจรูญ	ทวีคุณ	เหรัญญิก
5. นางวรรณมา	กันกระ โทก	กรรมการ
6. นางชม	วงศ์ชัยวรรณ	กรรมการ
7. คุณสมปอง	สาคอนขวาง	กรรมการ
8. คุณชัชวาล	พรมบุตร	กรรมการ
9. น.ส.นิตยา	แป้นทะเล	ประชาสัมพันธ์

4. เงินที่ผู้กู้ชำระคืน คือเงินที่สมาชิกกองทุนกู้ยืมไปเพื่อ ประกอบอาชีพ หรือพัฒนาอาชีพ แล้วเกิดดอกผลนำมาชำระคืนเมื่อถึงกำหนดเวลาคืนเงิน

5. ผู้สมัครขอกู้ คือประชาชนในหมู่บ้านที่มีความประสงค์จะสมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านแล้วเขียนคำร้องขอสมัคร เพื่อขอกู้เงินกองทุน

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1. กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ พบว่าก่อนที่กองทุนหมู่บ้านจะปล่อยเงินกู้ให้กับสมาชิกจะต้องดูผู้กู้ว่ามีคุณสมบัติตรงกับระเบียบกองทุนที่กำหนดไว้หรือไม่ และพิจารณาเรื่องการเขียนโครงการเพื่อขอเงินของผู้กู้ซึ่งคณะกรรมการกองทุนจะเป็นผู้พิจารณาเพื่อปล่อยเงินกู้ และจะได้ผู้กู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามข้อกำหนดของหมู่บ้าน โดยคณะกรรมการร่วมกันสรรหาบุคคลด้วยความยุติธรรม แต่ส่วนใหญ่จำนวนผู้ที่ยื่นขอกู้ได้จะเป็นเครือข่ายของคณะกรรมการเอง จำนวนเงินที่กู้ได้ไม่เท่ากัน วิธีการคัดเลือกโครงการยังไม่ชัดเจนอาจเกิดข้อกล่าวหาได้

2. กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่าคณะกรรมการมีการจัดทำบัญชี ในรูปแบบที่เรียบง่ายสามารถเข้าใจได้ดี สมาชิกสามารถเข้าใจง่ายเมื่อได้ดูวิธีการทำบัญชี เป็นหลักฐานในการจ่ายเงินให้กับสมาชิกสามารถตรวจสอบได้ การทำบัญชีต้องมีความรัดกุม ผู้ที่รับหน้าที่ทำบัญชีต้องสามารถอธิบายที่มาที่ไปของเงินได้

3. การแนะนำวิธีทำธุรกิจของผู้กู้ ในหมู่บ้านนั้นมีหลายประเภทส่วนแล้วชาวบ้านจะทำโดยอาศัยความรู้เดิมเป็นฐานที่ติดอยู่แล้ว ทำกันเป็นครอบครัว ค่าใช้จ่ายต่ำ การทำธุรกิจของชาวบ้านจะเหมือนๆ กันทำให้ราคาตกต่ำเพราะของมีปริมาณมาก ฝีมือยังไม่ดีเท่าคู่แข่ง

4. การช่วยหาตลาด ผู้ประกอบธุรกิจจะมีตลาดในแต่ละชุมชนนั้นๆ ทำให้สินค้าเป็นที่รู้จักแก่บุคคลภายนอกมากยิ่งขึ้น ขายสินค้าได้ดีขึ้นแต่มีข้อเสียคือบุคคลไม่เชื่อถือในฝีมือ

5. การรับชำระหนี้ ทุกคนที่กู้เงินจะนำเงินมาส่งคืนที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทำให้ทราบว่ามีใครที่ยังไม่ได้นำเงินมาส่งคืน แต่จะล่าช้าเพราะจะต้องรอผู้กู้นำเงินมาชำระคืนและไม่ปลอดภัยเนื่องจากถือเงินไว้มาก

**ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ
ผลโดยตรง**

1. จำนวนเงินของผู้ให้กู้ พบว่ากองทุนหมู่บ้านได้อนุมัติเงินกู้ให้กับผู้กู้ทั้งหมด จำนวน 80 ราย เป็นเงิน 1,030,000 บาท การอนุมัติเงินกู้ให้กับผู้กู้ทั้ง 80 ราย เป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ ให้กับผู้กู้ทำให้เงิน 1 ล้านบาทที่ได้ปล่อยกู้ไปเป็นการหมุนเวียนในหมู่บ้านและเกิดรายได้กับกองทุนมีดอกเบี้ยจากการกู้ยืมกลับมาเป็นทุนสะสมของกองทุน ทำให้กองทุนเข้มแข็งและเป็นการขยายเงินกองทุนอีกทางหนึ่งด้วย จากการมีผู้กู้ในจำนวน 80 รายนั้นและได้รับอนุมัติทุกราย ลักษณะการประกอบกิจการของผู้กู้สามารถปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของการขอกู้ตามโครงการได้จริงทุกราย

2. ยอดเงินให้กู้ ให้สมาชิกกู้เป็นเงินทั้งหมด 1,030,000 บาท

3. กองทุนสะสม/เงินออมทรัพย์ พบว่ามีสมาชิกที่กู้ได้จำนวน 80 ราย จากการที่สมาชิกส่งเสริมออมทรัพย์เป็นประจำทุกเดือน และจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้กู้พบว่า ผู้กุนำเงินที่กู้ไปดำเนินกิจการตามปกติและนำไปขยายกิจการของตนเอง

ผลกระทบโดยตรง

1. จำนวนผู้กู้ที่ได้ จำนวนผู้กู้ได้มีทั้งหมด 80 ราย จากสมาชิก 187 ราย

2. การขยายกิจการของผู้กู้ นำเงินที่กู้ไปขยายกิจการเช่น ทางการเกษตร นำเงินไปซื้อเชื้อเห็ด ไก่มาเลี้ยง

ผลกระทบทางอ้อม

1. กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง พบว่าการทำงานของ คณะกรรมการ มีความร่วมมือกันดีมีความสามัคคีกัน ในหมู่คณะทำให้กองทุนมีศักยภาพและเข้มแข็งพอสมควรภายในท้องถิ่น

2. ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้ มีเครือข่ายการเรียนรู้มีพอสมควรคือมีหน่วยงานของรัฐมา แนะนำข้อมูลให้กับชาวบ้าน บ้านโนนฝรั่ง หมู่ 3 เดือนละ 1 ครั้ง

3. ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด การสร้างเครื่องมือทางการตลาดของผู้กู้ยังเป็น ไปไม่ได้ เนื่องจากไม่มีการรวมกลุ่ม

4. ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ ในการทำกิจกรรมของผู้กู้แต่ละระบบเศรษฐกิจใน หมู่บ้านอยู่ในเกณฑ์ดี มีรายได้เฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ จปฐ. ถือว่ากลุ่มผู้กู้สามารถประกอบอาชีพเลี้ยง ตนเองได้

2.2 หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1. ประสิทธิภาพในการดำเนินกิจกรรมของผู้กู้พบว่า กู้ส่วนใหญ่ที่กู้เงินไปประกอบกิจกรรมล้วนแต่มีประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการของตนเองเป็นอย่างดี เช่น การทำการเกษตร ผู้กู้จะเตรียมสถานที่มีการคัดเลือกวัสดุให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาด การดำเนินกิจการของผู้กู้ถึงแม้จะมีประสิทธิภาพเกี่ยวกับอาชีพนั้นๆ อยู่แล้วแต่ยังไม่สามารถทำให้ผู้ประกอบอาชีพ ได้อย่างถูกวิธียังขาดการปรับปรุงกิจการบางอย่าง เช่น การตลาด การส่งเสริมแนะนำอาชีพเหมาะสมกับพื้นที่และตลาดเป็นต้น

2. รายได้ของผู้กู้พบว่าผู้กู้ยืมเงินของกองทุนหมู่บ้านมีรายได้ไม่มากนัก แต่ก็ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. นก

3. ประสิทธิภาพในการดำเนินการ ผู้กู้ได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในเรื่องกระบวนการผลิต การเกษตร ด้านการตลาด

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1. จำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุน จากการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มผู้กู้ที่ได้รับเงินมาแล้วนำไปประกอบกิจการต่างๆ ตามโครงการของผู้กู้ เช่น นำไปซื้อเชื้อเห็ด ไก่มาเลี้ยง เป็นต้น ผู้กู้ที่ได้เงินมาแล้วแต่ไม่มีเงินทุนสะสมของตนเองหรือมีแต่น้อยมากทำให้ต้องรอเงินกู้เพียงอย่างเดียวเพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพ และเงินที่ให้กู้ตามระเบียบรายละเอียดไม่เกิน 20,000 บาท ถ้าเกินก็ต้องพิจารณาทำ ทำให้กลุ่มผู้กู้มีเงินจากการกู้ ไม่พอเพียงในการลงทุนประกอบอาชีพ

2. เทคนิคการทำงาน พบว่ากลุ่มผู้กู้เงินของกองทุนส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการดำเนินกิจการทุกรายแต่ขาดเทคนิควิธีการทำงาน และต้องการคำแนะนำเสนอแนะจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอีกมาก

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยงานระบบ B พบว่า

1. การหาตลาดที่ดี ของผู้กู้เนื่องจากผู้กู้แต่ละรายมีการประกอบอาชีพที่ต่างกันส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพการเกษตรกรรม การหาตลาดก็จะเป็นลักษณะของตลาดเดิมๆ ซึ่งมีการซื้อขายกันอยู่ก่อนแล้ว การหาวัตถุดิบที่ดี

2. การหาวัตถุดิบที่ดี เป็นสิ่งที่ผู้ประกอบอาชีพทุกรายต้องการมากที่สุดเพราะเป็นสิ่งที่จะช่วยให้สินค้าได้ราคาตามความต้องการของตนเอง การหาวัตถุดิบที่

3. การทำบัญชี โดยทั่วไปผู้กู้เงินจะไม่ค่อยทำบัญชีรายรับรายจ่ายถึงแม้จะทำในรูปแบบง่าย ไม่ยุ่งยากทำตามความรู้ความเข้าใจของตนเอง บางครั้งการทำบัญชีแบบชาวบ้านนั้นจะลงข้อมูลที่ไม่ค่อยละเอียดเท่าที่ควรนักเพราะว่ารายละเอียดเล็กๆ น้อยๆ นั้นจะไม่ค่อยลงกันทำให้ข้อมูลอาจผิดพลาดได้ง่าย

4. การวิเคราะห์ประเมิน จะเห็นได้ว่าการประเมินกระบวนการของระบบ B นั้น มีวิธีดำเนินการของตนเอง โดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่แล้วในการประกอบอาชีพแต่อาจอาศัยเทคโนโลยีบางอย่างในการทำกิจกรรมซึ่งได้ช่วยส่งเสริมให้มีผลผลิตและความรวดเร็วในการผลิตสินค้ามากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลดีต่อครอบครัวและเศรษฐกิจของชุมชนในอนาคต

ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B

1. ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งที่ของ ส่วนใหญ่ผู้กู้เงินของบ้าน โนนฝรั่งจะได้ผลตอบแทนเป็นในรูปแบบของค่าจ้าง ค่าตอบแทนมากกว่าสิ่งของ

2. ผลเป็นชื่อเสียงที่ดี ผู้กู้ได้ขยายกิจการ ในจำนวนผู้กู้ทั้ง 80 รายนั้น ส่วนมากผู้กู้จะนำเงินกู้ไปเพิ่มทุนในการผลิตมากกว่าการขยายกิจการเพราะเนื่องจากวงเงินที่ให้กุน้อย

3. ผลที่เป็นความพอใจ พบว่าผู้กู้พอใจที่ได้เงินไปเป็นเงินทุนในการประกอบอาชีพ

4. ผลการดำเนินงาน พบว่ากลุ่มผู้กู้มีการเรียนรู้เกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้และนำภูมิปัญญาในท้องถิ่น ของตนเองมาปรับปรุงเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับรายบุคคล ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว

ชาวบ้านมีความรู้และความสามารถมาตั้งแต่ปู่ย่าตายาย และได้นำความรู้มาประกอบอาชีพ ทั้งอาชีพเก่าและอาชีพใหม่ที่มีเข้ามาในปัจจุบัน เช่น ด้านเกษตรกรรม เพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพหารายได้เลี้ยงครอบครัวและสมาชิกภาพในครอบครัวและยังสามารถขยายอาชีพให้กับญาติพี่น้องได้อีกด้วย

ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ

ชาวบ้านมีทรัพย์สินของปู่ย่าตาดั้งเดิมมาให้และมาประกอบอาชีพสร้างฐานะกันใหม่ก็มีจำนวนมาก

อาชีพหลักของผู้กู้/อาชีพรอง

อาชีพหลักคือ รับจ้าง ค้าขาย และอาชีพรองเลี้ยงไก่ เพาะเห็ด

ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ

ชาวบ้านมีประสบการณ์มาก่อนในการทำกิจการและการเกษตรเป็นอาชีพดั้งเดิมจึงไม่มีอะไรยากในการประกอบอาชีพถ้าเป็นอาชีพใหม่ก็มีการฝึกหัดกัน เช่น ด้านการเกษตรกรรม

ตอนที่ 3 การบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

(1) เพื่อทราบกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติบรรลุ

เป้าหมายมากเพียงใด

จากการประเมินพบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ได้กู้เงินกองทุนไปเพื่อพัฒนาอาชีพ และเป็นเงินทุนในการทำกิจการ เกิดการหมุนเวียนรายได้ การจ้างงาน มีคอกผลแล้วนำเงินมาชำระคืนให้กับกองทุน ทำให้เงินกองทุนเพิ่มขึ้น และนำเงินมาปันผลคืนแก่สมาชิก ผู้ที่เกิดกระบวนการเรียนรู้ในการดำเนินกิจการ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีการแก้ปัญหาในการดำเนินกิจการด้วยตนเอง เพิ่มศักยภาพให้กับตนเอง ทำให้เกิดเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านราษฎรในหมู่บ้านรวมทั้งผู้นำของหมู่บ้านให้ความสนใจนโยบายของรัฐบาลและมีความต้องการอยากให้มีการจัดตั้งกองทุนขึ้น เพราะในหมู่บ้านก็ได้มีกลุ่มองค์กรอยู่ก่อนแล้วจึง ประสานความร่วมมือกันทั้ง กำนัน แพทย์ประจำตำบล และพัฒนาการอำเภอ รวมถึงศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนได้มาให้ความรู้และคำแนะนำในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านจนประสบความสำเร็จในปัจจุบันการวางระบบโครงสร้างของกองทุนในการจัดการบริหาร มีการคัดเลือกและแต่งตั้งคณะกรรมการครบทั้ง 9 คน มีการแบ่ง

หน้าที่ ของคณะกรรมการและมีการประชุมคณะกรรมการเป็นประจำ การเปิดรับสมาชิก การจัดทำบัญชีและการให้เงินกู้ตามระเบียบข้อบังคับของกองทุน มีการจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุนอย่างยุติธรรม การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองพบว่า ประชาชนในหมู่บ้านมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองโดยใช้เศรษฐกิจแบบพอเพียง และได้ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ ให้กับครอบครัวและชุมชน การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจพบว่า คณะกรรมการมีการชี้แนะให้ประชาชนเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนว่าเป็นของสมาชิกทุกคน ให้ช่วยกันรักษาสามารถจัดการบริหารกันเองได้ ส่วนกลุ่มผู้กู้ยังขาดแนวความคิดในการประกอบอาชีพยังหวังผลกำไรที่เป็นจำนวนมากโดยมิได้คำนึงถึงการผลิตเพื่อการบริโภคและขาดตลาดรองรับผลผลิตที่แน่นอนทำให้การประกอบอาชีพไม่สามารถคงอยู่ได้ในภาวะที่เศรษฐกิจตกต่ำ และยังมีบางส่วนยังคงเป็นทาสเงินกู้ยืมอยู่เนื่องจากมีระบบการกู้ที่ง่ายกว่า การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่าภายในหมู่บ้านยังมีสภาพแวดล้อมที่ดี เหมาะแก่การทำการเกษตรจำนวนของประชากรเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของหมู่บ้านมีกลุ่มต่าง ๆ ตั้งขึ้นก่อนแล้ว ภายในหมู่บ้านไม่มีโรงเรียนและวัด แต่ก็สามารถเดินทางไปเรียนได้โดยสะดวกกลุ่มผู้กู้เงินกองทุน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรการค้าเนินกิจกรรมเป็นไปตามฤดูกาล

(2) เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวมีอะไรบ้าง

2.1 ปัจจัยด้านบวก

1. มีเงินทุนสะสมของหมู่บ้าน
2. การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนของสมาชิกในหมู่บ้าน

2.2 ปัจจัยด้านลบ

1. ผู้กู้ไม่มีเงินสะสม ระเบียบกู้ได้ไม่เกิน 20,000 ทำให้เงินกู้ไม่เพียงพอต่อการทำโครงการ
2. งานดำเนินงานควรมีผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องให้การช่วยเหลือแนะนำ

(3) เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย และเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้าน โนนฝรั่ง แสดงดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ความเข้มแข็งของชุมชน กองทุนหมู่บ้านโนนฝรั่ง หมู่ 3

ตัวชี้วัด	เกณฑ์ใช้วัด
1. สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี	() มาก (✓) ปานกลาง () น้อย
2. สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์	() มาก (✓) ปานกลาง () น้อย
3. ชุมชนยกย่องคนทำความดี	() มาก (✓) ปานกลาง () น้อย
4. สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	() มาก (✓) ปานกลาง () น้อย
5. สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่ม	(✓) ใช่ จำนวนครั้ง ครั้ง ต่อ 1 ปี () ไม่ใช่
6. สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้	จากปีก่อนมี...20ครอบครัว () เพิ่มขึ้นเป็น.....ครอบครัว () ลดลงเหลือ.....ครอบครัว (✓) เท่าเดิม
7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกัน	จากปีก่อนมี.....20ครอบครัว () เพิ่มขึ้นเป็น.....ครอบครัว () ลดลงเหลือ.....ครอบครัว (✓) เท่าเดิม
8. ในชุมชนมีการรวมตัวกลุ่มองค์กรประชาชน	จากปีก่อนมี.....1.....กลุ่ม (✓) เพิ่มขึ้นเป็น.....1.....กลุ่ม () ลดลงเหลือ.....กลุ่ม (✓) เท่าเดิม
9. ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำ โดยการประชุมหรือเสวนา	() มาก (✓) ปานกลาง () น้อย
10. ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส	จากปีก่อนมี.....-.....คน () เพิ่มขึ้นเป็น.....-.....คน () ลดลงเหลือ.....คน () เท่าเดิม
11. ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม	(✓) ใช่ () ไม่ใช่ () ไม่แน่ใจ
12. ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชน	(✓) ใช่ () ไม่ใช่

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การติดตามประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษาหมู่บ้านโนนฝรั่ง หมู่ 3 ตำบลหัวทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อศึกษาว่ากระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้าน โนนฝรั่ง หมู่ 3 บรรลุเป้าหมายตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดไว้หรือไม่
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของการบริหารการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในหมู่บ้าน โนนฝรั่ง หมู่ 3 และระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัด ซึ่งกำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

วิธีการดำเนินการ

ขั้นที่ 1 การศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งการทำความเข้าใจในเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อที่จะได้ทราบแนวทางในการปฏิบัติงาน

ขั้นที่ 2 รายงานตัวกับคนในหมู่บ้าน โดยเริ่มที่คนที่มีความสำคัญภายในหมู่บ้าน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน รวมไปถึงการทำความรู้จักชาวบ้านที่อยู่ในหมู่บ้าน เพื่อสร้างความสนิทสนมและความเข้าใจจากชาวบ้าน

ขั้นที่ 3 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบบริบทชุมชน 1-12 เป็นตัวแบบในการเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ นอกจากนั้นก็ยังมี การสังเกตจากการที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมกองทุนหมู่บ้านและการประชาคมหมู่บ้าน และการศึกษาหาข้อมูลจากข้อมูลมือสอง เช่น ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นต้น

ขั้นที่ 4 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต การที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการประชาคมหมู่บ้านและจากการศึกษาค้นคว้าจากข้อมูลมือสองมารวบรวมและวิเคราะห์เพื่อสรุปข้อมูลที่ได้ออกมา เพื่อการจัดทำสารนิพนธ์ต่อไป

ผลการดำเนินการ

1. เพื่อเป็นแนวทางให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง นำไปใช้ในการบริหารการจัดการที่มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น
2. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและถูกต้อง เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
3. ได้ดัชนีชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามนโยบายที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติ กำหนด
4. ทำให้ได้รับความรู้และขั้นตอนในการทำการวิจัยอย่างเป็นระบบ และรู้วิธีการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ชุมชนเพื่อสร้างมวลชนสัมพันธ์

อภิปรายผล

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน โนนฝรั่ง หมู่ 3

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การเกิดกองทุนหมู่บ้าน โนนฝรั่ง หมู่ 3 เกิดจากความร่วมมือ ร่วมใจของสมาชิกภายในหมู่และความร่วมมือประสานงานจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล พัฒนาการ เกษตรตำบล เป็นต้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน โนนฝรั่ง หมู่ 3 กรรมการทุกคนมีความพร้อมและความตั้งใจจริง ที่จะบริหารกองทุนให้มีประสิทธิภาพ และผลจากการทำงานทำให้สมาชิกในหมู่บ้านเกิดความไว้วางใจ ส่งผลให้มีความร่วมมือในทุก ๆ ด้าน เช่น การประชุม การกู้เงิน การชำระเงินคืน เป็นต้น และการร่วมมือต่าง ๆ นี้ ก็ส่งผลให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพเป็นอย่างยิ่ง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 มีการเรียนรู้เพื่อพึ่งพาตนเอง โดยสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน โนนฝรั่ง หมู่ 3 สามารถนำเงินที่กู้ไปประกอบอาชีพ สร้างรายได้ พัฒนาอาชีพของตนเองจนสามารถลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ และสามารถชำระเงินแก่ทางกองทุนได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ สมาชิกในกองทุนหมู่บ้าน โนนฝรั่ง หมู่ 3 มีอาชีพ มีรายได้ มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และมีความสามารถในการชำระเงินกู้ ซึ่งส่งผลให้เศรษฐกิจภายในหมู่บ้านดีขึ้นด้วย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนในท้องถิ่น สมาชิกในกองทุนหมู่บ้าน โนนฝรั่ง หมู่ 3 มีทัศนคติที่ดีต่อผู้นำชุมชน ต่อคณะกรรมการกองทุน และต่อการเกิดกองทุน ทำให้ง่ายต่อการบริหารกองทุน และทำให้มีประสิทธิภาพในการบริหารมากขึ้นอีกด้วย

2. ปัจจัยด้านบวกด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของการบริหารกองทุน

สำหรับปัจจัยด้านบวกที่มีผลต่อการส่งเสริมการบริหารจัดการกองทุนคือภูมิปัญญาชาวบ้าน การมีผู้นำที่เข้มแข็งและความสามัคคี สำหรับปัจจัยด้านลบคือการขาดความเข้าใจของประชาชน อันเนื่องจากการไม่สนใจให้ความร่วมมือภายในชุมชน

3. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

สมาชิกในกองทุนหมู่บ้านโนนฝรั่ง หมู่ 3 มีการเรียนรู้ที่จะนำเงินกู้ไปประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว และมีการตั้งกลุ่ม องค์กรต่าง ๆ ขึ้น เช่น กลุ่มอาชีพเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ กลุ่มสตรีทำขนม เพื่อพัฒนาอาชีพร่วมกัน

4. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

สมาชิกในหมู่บ้านโนนฝรั่ง หมู่ 3 มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เนื่องจากเป็นคนเก่าแก่ที่อยู่ด้วยกัน รู้จักกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เมื่อหมู่บ้านมีงาน เช่นงานสำคัญทางศาสนาก็จะร่วมมือกันเต็มที่ และเมื่อมีการประชุมต่าง ๆ สมาชิกจะให้ความร่วมมือโดยมาเข้าร่วมฟังการประชุม และร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ที่หมู่บ้านจัดตั้งขึ้น

5.ผล โดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ

- 5.1 ผลโดยตรง สมาชิกกองทุนหมู่บ้านโนนฝรั่ง หมู่ 3 สามารถนำเงินที่กู้จากกองทุนไปดำเนินการตามวัตถุประสงค์ 100% และสามารถชำระเงินกู้ตามเวลาที่กำหนดได้
- 5.2 ผลกระทบโดยตรง สมาชิกกองทุนหมู่บ้านโนนฝรั่ง หมู่ 3 มีฐานะดีขึ้นจากการนำเงินกองทุนไปหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ
- 5.3 ผลกระทบทางอ้อม จากการที่เศรษฐกิจในหมู่บ้านดีขึ้น และมีอาชีพรองรับ ทำให้สมาชิกไม่ต้องออกไปหางานทำนอกหมู่บ้าน มีการกลับคืนถิ่นของสมาชิกที่ไปทำงานนอกหมู่บ้าน ส่งผลให้เกิดความอบอุ่นภายในครอบครัว และปัญหาการว่างงาน และช่วยลดปัญหาอาชญากรรมได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน โนนฝรั่ง ข้อที่กำหนดว่าต้องเป็นผู้ที่พำนักหรือพักอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน ต้องการให้เปลี่ยนเป็น 3 – 5 เดือน เพื่อให้ผู้ที่มีความประสงค์เป็นสมาชิก ได้มีโอกาสเข้าร่วมเป็นสมาชิกด้วย
2. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน โนนฝรั่ง
เรื่องแบบในการทำบัญชี ควรให้แต่ละกองทุน ได้เลือกแบบในการจัดทำบัญชีของตนเอง เพราะในแต่ละหมู่บ้าน ความรู้ความสามารถไม่เท่าเทียมกัน เมื่อถูกกำหนดให้ทำตามแบบที่กองทุนแห่งชาติกำหนด จึงไม่สามารถทำได้
3. ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน
ควรมีหน่วยงานสนับสนุนเรื่องการตลาด เพื่อการจำหน่ายผลผลิตของสมาชิกผู้กู้
4. ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป
ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านในระยะ 1-3 ปี ว่าสามารถคงอยู่ และทำให้เศรษฐกิจในหมู่บ้านดีขึ้นจริง โดยจัดให้มีโครงการบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านอีกครั้ง

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544 คู่มือการดำเนินงาน สำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด และอำเภอเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544 คู่มือสำหรับ ประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544 ระเบียบสำนักนายก รัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ: บริษัท สหพัฒนการพิมพ์ จำกัด
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโนนผึ้ง หมู่ 3 ตำบลหัวทะเล อำเภอเมือง จังหวัด นครราชสีมา.ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองสองห้องเหนือ. นครราชสีมา